

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

8-мы год выдання.

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

№ 40 (1932) Пятніца, 18-га лютага 1927 г.

<p>ПАДПИСНАЯ ПЛАТА:</p> <p>На 1-месці 70 к.</p> <p>" 3 " 2 р. — к.</p> <p>" 6 " 4 р. — к.</p> <p>" 1 год 7 р. — к.</p> <p>Зьмена адрасу: ўнутраны . . . 20 к.</p> <p>запушчаны 10 к.</p>	<p>ПЛАТА ЗА АБВЕСТЫ:</p> <p>За радок у папярэлі насяля тэксту — р. 50 к.</p> <p>За радок у папярэлі пасярод тэксту 1 р. — к.</p> <p>За радок у папярэлі перад тэкстам 1 р. 50 к.</p> <p>Сылкіныя — на 50 проц. даражэй.</p> <p>Зьмены тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.</p>	<p>ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫ:</p> <p>За 1 дакумэнт 5 кап.</p> <p>Кожны дадатковы 15 "</p> <p>Беспарадоў і чырвонаармейцы за дакумэнт 15 "</p> <p>За кожны дадатковы 5 "</p> <p>Публікацыі ЗАГС'у — 3 руб.</p>
---	--	---

Падліска прыміа ецца ў канторы газэты, на ўсіх аддзельных Беларуска Дзяржаўнага Выдавецтва і на ўсіх памт.-тэл. канторах. Абвесткі прымалюцца ў канторы газэты: Менск, рог Ленінскай і Караа Маркса (2-гі дом Саветаў)

Адрас рэдакцыі—Менск, рог Ленінскай і Караа Маркса (2-гі дом Саветаў). Тэл. рэдакцыі № 478— Тэл. рэдактара № 769.—Тэл. канторы № 244.

На III сэсіі ЦВК СССР.

Зацьверджаньне законаў, ухваленых між сэсіямі ЦВК.

Даклад тав. Энукідзе.

МАСКВА, 17-П. 17-га лютага зрапіцу на аб'яднаным пасяджэньні Савету Нацыянальнасьці і Саюзнага Савету быў заслухан даклад Энукідзе аб пастаногах, ухваленых між сэсіямі ЦВК СССР, якія павінны быць зацьверджаны трація сэсіія ЦВК.

У галіне прамысловасьці,—вазначыў Энукідзе,—выдан закон надвычайна вылікага азначэньня на сваёй сувязі з індустрыялізацыяй краю.

3 прычыны вылікае натугі, з якою дзяржава дае сродкі на індустрыялізацыю, треба, каб кожная капейка трапілася куды належыць, каб усе ўстановы ВСНП загалі складалі будаўнічыя і правільна выкарыстоўвалі сродкі. Гэта і прадулежывае выдань закон.

Другі закон датычыць дзяржаўнае маёмасьці. Гэты закон дамагаецца, каб ня было бяздзейных прадпрыемстваў і маёмасьці, якая не эксплатуецца.

Выдана некалькі законаў на пытаньнях сельскае гаспадаркі. Законна маюць на мэце паскорыць перадачу ў маюльняных губэрнях часткі дзяржаўнае зямельнае маёмасьці ў працоўнае карыстаньне.

Вылікае азначэньне мае таксама закон аб палях аднаўленьня іх карысьці на землінарадках і перасяленьні.

Требя значыць і на закон, які ўсталявае парадак апатакваньня асоб, занятых самагаспадаркамі і разлічанымі прамысламі ў сельскіх

мясцовасьцях. Закон выдан з мэтай палегчыць стагнаючы малязьянасьці сялянства, якое займаецца самагаспадаркамі прамысламі і падахвоціць развіцьці самагаспадаркаў прамыслаў.

Выдан таксама закон аб наданьні налёгак на прамысловым апатакваньні спецыялізацыя на-перациі.

Шмат зроблена саюзным законадаўніцтвам у галіне савецкага будаўніцтва. Досыць азначыць на мерапрыемствы, якія былі праведзены для паспяхоўнага ходу перавыбаркае кампаніі.

Утворана цэнтральная камісія на перавыбарках, якая мае значэньне ня толькі ў працэсе перавыбаркаў, але будзе таксама ўшыльваць на правільнае размеркаваньне працы між сябрамі саветаў, на заснаваньне правільных ўзаемадзеньняў саветаў з выбарчыкамі, на ўстапаўленьне кантролю за чыннасьцю саветаў. Гэта мае вылічэнае азначэньне ў агляду з пастаўленаю намі задачаю рашучае барацьбы з бюракрытызмам у нашым краі.

Тав. Энукідзе значыць таксама у сваім дакладзе на новы законы, накіраваныя на палепшаньне кватарнага пытаньня, на законы аб ваенных трыбуналах і на законы ў галіне дзяржаўнага фінансаў, прыстасаваныя сельска-гаспадаркага падатку і інш.

Заслухаўшы даклад т. Энукідзе, сэсія ЦВК зацьвердыла ўхвалення між сэсіямі ЦВК законы, а таксама новыя назначэньні і пераводы.

Прыватная нарада членаў ЦВК аб землінапарадкаваньні.

МАСКВА, 16-П. Замест аб'яднанага пасяджэньня Саюзнага Савету і Савету Нацыянальнасьці ўвечары 16-га лютага адбылася прыватная нарада членаў ЦВК СССР. Народа заслухала даклад Ф. П. Мілюціна і садаклад Свідарскага аб землінапарадкаваньні і землінакарыстаньні. Даліччы і садакладчы прышлі да вываду, што неабходна распрацаваць агульнасаюзны закон, задачаю якога павінна быць регуляваньне агульна-

ных для ўсіх саюзных рэспублік пытаньняў землінакарыстаньня і землінапарадкаваньня. Пэтым нарада заслухала прамову Антонова-Саратаўскага, які выступіў ад імя ініцыятыўнага дапушчэньня па дакладзе Мілюціна і садакладзе Свідарскага. У нацы член прыватнае нарады абмяняліся думкамі на завранурых і дакладзе і садакладзе пытаньнях.

Мэмарандум Чэмбэрлена супроць разрыву з СССР.

ЛНДАН, 16-П. Мэмарандум на пытаньні аб дачыньнях з СССР, расасланы Чэмбэрленам членам кабінэту, зьмяшчае 6 аргументаў супроць разрыву дыпламатычных зносін з СССР. На думку Чэмбэрлена, гэты крок: 1) меў бы фатальны вынік для «духу Лэкарно», 2) кіне СССР у абоймы Нямеччыны, не гаворачы аб іншых выніках для суадносін сіл у Эўропе, 3) пазбавіць ангельскі ўрад інфармацыі аб тым, што адбываецца ў СССР, якую ў сучасны момант ангельскі ўрад атрымлівае ад ангельскае місіі ў Маскве, 4) ня ліквідуе камунізму ў Англіі, бо савецкія фонды, як і раней, змогуць працягнуць у врасі, 5) ня прысьві-бы да ўрегуляваньня патраб ангельскіх кредытораў і 6) аб'ядаў-бы ўсе пляні рабочае партыі.

ТАВ. РОЗЭНГОЛЬЦ У ЧЭМБЭР-ЛЕНА.

ЛНДАН, 16-П. 14-га лютага давераны ў справах СССР у Англіі т. Розэнгольц наведваўся да міністра замежных спраў Чэмбэрлена.

Лістоўні сацыялістычнае партыі ў залі вэнгерскага парламанту.

ВЕНА, 16-П. У часе ўчарашняга пасяджэньня вэнгерскае палаты дэпутатаў у галіраі для прысутных былі раскіданы лятучы сацыялістычнае рабочае партыі: «Рухаўдзецца да новае барацьбы», «Прэч паліцэйскае свавольства».

Рабочы Зьвяз, які знаходзіўся сярод прысутных і раскідаў прамімацыі, арыштаваны.

У зьвязку з гэтым здарэньнем білеты на ўваход у палату будуць выдаваць у далейшым толькі над паруку дэпутатаў.

Новы выбух рэпрэсіў супроць беларускага руху ў Польшчы.

РАЗГРОМ ВІЛЕНСКАГА Т-ВА БЕЛАРУСКАЕ ШКОЛЫ.

Усе кіраўнікі т-ва арыштаваны.

ВІЛЬНЯ, 16-П. Масюваа арганізацыя «Таварыства беларускае школы» разгромлена польскай ўладай. У членаў арганізацыі зроблены вобыскі. Усе кіраўнікі арганізацыі арыштаваны і пасаджаны ў турму. Паліцыя захапіла грошы і ўсе дакумэнт.

Беларускія дэпутаты на Лукішках.

15-га лютага вільенскі пракурор у першы раз пасля паходу на Грамаду дазволіў жонкам арыштаваных беларускіх дэпутатаў пабачыцца з арыштаванымі дэпутатамі.

Дэпутатам дазволілі гаварыць з жонкамі толькі 5 хвілінаў і то ў прысутнасьці вялікае паліцэйскае варты.

Чарговая «дэмакратычная вольнасьць».

У вільенскай паштова-тэлеграфнай канторы ляжаць цэлыя горы лістоў і вярэнадзінцяў, адрасаваных у цэнтральны сэкратарыят Грамады. На загаду пракурора гэтая вярэнадзінця не выдаецца Грамадзе.

Таксама ня перадаюцца Грамадзе грашовыя пераводы, на якіх перасылалюцца сярбоўскія ўносы ад сяброў правінцыяльных арганізацыяў Грамады.

Дыплэматычны саюз Нямеччыны з Італіяй.

ЛНДАН, 16-П. «Дэйлі Тэлеграф» наведмаляе, што 14-га лютага ў Сан-Рэмо адбылося спатканьне Штраэсмана і Мусаліні. На думку газэты, гэтае спатканьне нацьвердыла шырока распаўсюджаны погляд, што нямецкі і італьянскі ўрады зрабілі сакрэтную згоду, водгуд яко яны абавязваюцца выступіць, як дыплэматычны саюзнікі.

Правінцыя Чжэцзян пераходзіць у рукі нацыянальных войск.

Зносіны між шанхаем і ханьчоу перарваны.

НОВАЯ ПЕРАМОГА КАНТОНЦАЎ НАД СУН-ЧУАН-ФАНАМ.

НЬЮ-ЁРК, 16-П. Згодна паведамленьняў «Асошыятэд Прэс», нацыянальныя войскі нанесли паражэньне арміі Сун-Чуан-Фана. Войска Сун-Чуан-Фана адступілае. Газэта азначае, што захоп нацыянальным войскам Ханьчоу нямінучы.

ВОЙСКА КАНТОНУ ПАД СТАЛІЦАЮ ПРАВІНЦЫІ ЧЖЭЦЬЗЯН.

НЬЮ-ЁРК, 17-П. Шанхайскія харсэндэнтны

Мукдэнскае войска выціскае У-Шэй-Фу з Хэнані.

ПЕКІН, 15-П. Ваеннае становішча ў правінцыі Хэнань зьдзяльцца наступным: на поўначы правінцыі мукдэнцы занялі ўсе стражніцкія пункты на поўнач да Жоўтае рэчы. Поўных востак адносна пераходу мукдэнцаў праз Жоўтую рэчку накуль-што пана. Водгуд неправераных востак, авангард мукдэнскіх войск ужо набліжаецца да Чэнь-Чжоу. Апроч 20.000 мукдэнскіх войск, ужо ўвайшоўных у Хэнань, мукдэнскае ваеннае камандваньне перакідае ў названую правінцыю яшчэ больш буйныя сілы; агульны лік мукдэнскіх войск, якія будуць апа-раваць у правінцыі Хэнань, вызначаецца ў

аморыканскіх газэты паведамляюць, што нацыянальнае войска абыйшло армію Сун-Чуан-Фана з флангу і пасоўваецца наперад: часьці нацыянальнага войска знаходзяцца ўжо за 35 міль ад Ханьчоу (галоўны горад правінцыі Чжэцзян). Апрача таго, атрады нацыянальнае арміі нанова занялі Чучжоу (у правінцыі Чжэцзян). Зносіны між Шанхаем і Ханьчоу перарваны.

50.000 чалавек; гэтыя войскі, як прадабыцца, будуць сконцэнтраваны ў раёне Чэнь-Чжоу, дзе яны злучацца з шаньдунскімі войскамі. Газэты сьцьвердыюць, нібы У-Шэй-Фу адступае ў напрамку на Лэйян. Агульная колькасць хэнаньскіх войск, варажых мукдэнскім і шаньдунскім часьцям, складае каля 100.000 чалавек.

Наўдвэўцы перакідаюць з Чэна ў напрамку да Ханьчоу азначныя вайсковыя сілы, якія будуць апраўданы на поўпач. Ваенныя апа-рацыі ў правінцыі Чжэцзян адбываюцца з пасьпехам для наўдвэўцаў.

Раскватэраваньне ангельскіх войск у Шанхаі.

Лістоўні да ангельскіх салдат.

ПЕКІН, 15-П. Ангельскае ваеннае камандваньне ў Шанхаі адвоніла ад першапачатковага праекту раскватэраванья прыбываючых у Шанхаі ангельскіх войск у парку, які належыць муніцыпальнай раёце міжнароднага кварталу. Войскі раскватэраваны ў прыватных будынках, які належыць ангельскім падданым.

У Шанхаі распаўсюджваюцца лістоўні на ангельскай мове да ангельскіх салдат і маракоч. Вітаўскія работны і сіялы,—гаворыцца ў ад-най лістоўні,—не падтрымліць чужаземнага ўмяш-ваньня і распануць суровую барацьбу за не-

залежнасьці. У другой лятучы гаворыцца: «У нас з вамі больш агульнага, чымся ў нас з вашымі гаспадарамі-капіталістамі».

Сун-Чуан-Фан адхіляе прапачову аб нейтралізацыі Шанхаю.

НЬЮ-ЁРК, 16-П. Агэнтства «Асошыятэд Прэс» паведамляе з Шанхаю, што прадстаўнік Сун-Чуан-Фана выказаўся за адхіленьне прапачовы Аморыні аб нейтралізацыі Шанхаю. Прадстаўнік Сун-Чуан-Фана заявіў, што ўспач спроба аб-межаваць апарацыяную свабоду войск правінцыі Цзянсу будзе разглядацца, як інтэрвэнцыя.

Арышт аргентынскіх рэвалюцыянараў-эмігрантаў у Парыжы.

ПАРЫЖ, 14-П. Згодна патрабаваньня аргэнтывскага ўраду ў Парыжы, арыштаваны аргэнтывскія рэвалюцыянары Асказо, Дуруці і Жорэр. Арыштаваны распачалі галадоўку, патрабуючы вызваленьня.

«Камітэт абароны права ўбэжышча палітычных эмігрантаў» наладзіў масавы мітынг пратэсту, абраўшы дэлегацыю для падачы ўраду патрабаваньня аб вызваленьні арыштаваных. Пры перамовах з дэлегацыяй, на чале якое стаў камуністычны дэпутат Бартон, міністр Пэнтэве і Эрмэ абпалі паставіць у раёсе мі-ністраў пытаньне аб арыштаваных.

Францускі капітал купляе металюргічныя заводы Эстэ-тоніі.

РЭВЭЛЬ, 14-П. Эстэонскі друк паведамляе, што група французскіх фінансістаў намерна набыць некалькі буйных металюргічных заводаў Эстэоніі, у тым ліку «расейска-балтыцкі суднабудаўнічы завод».

«Югендус» (сацыялістычная газэты) заўважа, што ўрад прарэчыць гэтаму плану, баючыся, што пучэ вялікага «расейска-балтыцкага» заводу вылікі ўзмадніць сілы і ўплыву рабочае вярсы.

Дэманстрацыі беспрацоўных у Францыі.

ПАРЫЖ, 14-П. У падзелю адбыліся вялікія дэманстрацыі беспрацоўных у Сьвят-Энжэзе і Анг'эзе.

СПРАВАЗДАЧА ў РАДУ БССР НА ІІІ СЭСІ ЦВК СССР 3-га СКЛІКАНЬНЯ.

Даклад тав. Я. Адамовіча.

Нацыянальнае пытаньне.

— Таварышы, толькі Кастрычнікавая рэвалюцыя, вырашыўшы нацыянальнае пытаньне ў Савецкім Саюзе, з такой вялікай тэрыторыяй і з такой колькасьцю нацыянальнасьцяў, дала нам магчымасьць на аснове палітыкі савецкае ўлады дасягнуць да сёньняшняга дню поўнага нацыянальнага міру, аснованага на нацыянальным самавызначэньні, на поўным братэрскім сужыцці працоўных усіх нацыянальнасьцяў Савецкага Саюзу. Кастрычнікавая рэвалюцыя звышчым прыгнэла і вызваліла прыгнэчаных. У нас цяпер няма малых і вялікіх нацыянальнасьцяў, у нас усе нацыянальнасьці роўныя. Гэты факт, сам па сабе зьяўляецца лепшым доказам правільнага вырашэньня нацыянальнага пытаньня.

Мы заслухоўваем даклады нацыянальных рэспублік на сясіях ЦВК Саюзу ССР. Ні ў воднай буржуазнай краіне, дзе існуюць прыгнэчаныя нацыянальнасьці і над імі тая ці іншая пануючая нацыя, парламент ня ставіць даклады аб жыцьці, дзейнасьці і патрэбах той ці іншай нацыянальнасьці, якая не зьяўляецца пануючай у даннай дзяржаве. Калі-б, напрыклад, у суседняй буржуазнай рэспубліцы, сумежнай з Савецкай Беларуссю, пачалі слухаць у сейме даклады аб патрэбах і жыцьці беларускага народу, то гэты даклад абярнуўся-б у крык прыгнэчанага беларускага народу, бо там зачыняюцца беларускія школы, ліквідуюцца беларускія газеты, бо пры цяжкім эканамічным становішчы ўводзяцца вялікія падаткі на беларускае сялянства.

Пры нацыянальных і класавых супярэчнасьцях, існуючых наогул у буржуазных дзяржавах, зараджаюцца і нарастаюць рэвалюцыйныя сілы, якія сваімі карэньнямі ўрастаюць глыбока ў жыцьцё.

Толькі за тое, што рэвалюцыйныя групы арганізуюцца для адваёй сваіх нацыянальных, культурных і эканамічных інтарэсаў, прадстаўнікоў іх арыштоўваюць, трымаюць у турмах, прыгнэчваюць, расстрэльваюць. Нацыянальны мір, існуючы ў Савецкім Саюзе, зьяўляецца лепшым фактарам агітацыі за савецкую ўладу сярод прыгнэчаных рабочых і сялян сярод прыгнэчаных нацыянальнасьцяў ва ўсіх капіталістычных краінах, дзе і па гэты дзень ідзе суровая нацыянальная варажасьць. Буржуазя, якая замазвае свае класавыя і нацыянальныя супярэчнасьці, якая хавае адмоўныя факты свайго панаванья і існаваньня, натуральна, ніколі не дазволіла-б паставіць ні ў водным сваім вышэйшым органе падобнага роду дакладу.

Мы-ж, наадварот, ставім такія даклады. Мы ставім такія даклады для таго, каб перадаць працоўным усяго Савецкага Саюзу выявіць нашы дасягненьні і распаўсюдзіць іх на працу астатніх нацыянальнасьцяў, якія населяюць наш Саюз. Адначасна з гэтым мы хочам адзначыць і тыя недахопы, тыя памылкі, тыя адмоўныя бакі і цяжкасьці, якія маюцца ў нашай працы. Гэта мы робім для таго, каб агульнымі сіламі выпраўляць недахопы і тым самым хутчэй пасювацца на шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Пашырэньне БССР.

Сёньня нацыянальны спокой пануе на тэрыторыі Савецкай Беларусі, як і на тэрыторыі ўсяго Савецкага Саюзу, бо мы правільна праводзім нацыянальную палітыку. Дзякуючы гэтай палітыцы Беларусь канчаткова аб'яднала большасьць беларускага жыхарства на савецкай тэрыторыі. Савецкай Беларусі даводзілася змагацца з акупантамі, бандытызмам і г. д. пры насельнасьці толькі ў паўтара мільёны чалавек і пры тэрыторыі 6-ці паветаў ранаўскай Менскай губэрні. З культурным і гаспадарчым ростам Савецкага Саюзу узбуўняе БССР за кошт Віцебскай, Гомельскай і Смаленскай губэрняў, якія ўваходзілі ў РСФСР да 1924 г., і Беларусь налічвае ўжо 4200000 чалавек жыхарства; цяпер-жа, пасля далучэньня да яе Гомельскага і Рэчыцкага паветаў, БССР мае ўжо блізна 5 мільёнаў жыхарства.

Самы факт далучэньня Гомельшчыны даказвае, што толькі савецкая ўлада бяз войнаў, без антаганізму і нацыянальнай варажасьці можа правільна, на падставе канкрэтнага падраўну, на падставе жа-

даныяў і імкненьняў працоўных вырашыць нацыянальнае пытаньне. Гомельскі і Рэчыцкі паветы, якія падаўна далучаны да БССР, пасылаюць прывітальныя тэлеграмы як беларускаму, так і савецкаму

ўрадам. У гэтых тэлеграмах выказваецца поўнае здаровьне тым, што гэтыя паветы далучаны да Савецкай Беларусі.

Беларусізацыя апарату.

У Сав. Беларусі напынальна палітыка праводзіцца на падставе тых самых прынцыпаў, якімі кіруецца ў сваёй нацыянальнай працы Саюз ССР.

У першую паргу мы забясьпечваем поўную роўнапраўнасьць усіх нацыянальнасьцяў і імнемна абслугоўваем усе нацыянальнасьці на іх роднай мове. Мы праводзім сваю працу так, каб дапамагалі адсталым у мінулым нацыянальнасьцям разьвівацца ў культурнай і гаспадарчай галінах.

У галіне практычнага вырашэньня нацыянальнага пытаньня мы, апроч агульнага эканамічнага адраджэньня рэспубліцы (што зьяўляецца таксама адным з фактараў нацыянальнага палітыкі), праводзім беларусізацыю савецкага апарату. Гэта мерапрыёмства накіравана да таго, каб яшчэ больш аб'яднаць наш савецкі апарат з гушчэй селянскага жыхарства. Не зважаючы на ўсе цяжкасьці ў гэтай працы, мы пасунуліся наперад нагэтулькі, што да сёньняшняга дня беларускія рабочы і селянін можа атрымаць у савецкай установе патрэбную яму справку, а таксама гутарыць на яго роднай мове.

Мы праводзім беларусізацыю вышэйшых навучальных устаноў, каб падрыхтаваць і палюціць кадры інтэлігенцыі новымі сіламі з гушчэй рабочых і сялян. Калі гэта неабходна па нацыянальных умовах, дык мы ўсюды пераводзім школы на беларускую мову і тым поўнасьцю здавальваем запросы беларускіх працоўных мас аб навучаньні іх дзяцей на роднай мове.

Мы пашыраем сетку культурных і навучальных устаноў, у тым ліку арганізуюем, умацняем і разьвіваем працу Інстытуту Беларускае культуры, каб згрупаваць там лепшыя культурныя і інтэлігентныя сілы.

Ўжываньне ў БССР.

У дачыненні да іншых нацыянальнасьцяў мы можам сказаць, што ніводная з іх ня можа заявіць, што савецкая ўлада яе прыгнэчэце ці крыўдзіць. У процівагу таму цяжкаму становішчу, якое перажывае ўсё жывое нацыянальнасьць у капіталістычных краях, асабліва ў сумежнай з намі на Захадзе рэспубліцы, у процівагу антысэмітызму мы забясьпечылі ўсё жывое нацыянальнасьці магчымасьць ўзмацніцца і разам з іншымі нацыянальнасьцямі ісьці па шляху гаспадарчага і культурнага разьвіцця. Мы ў Савецкай Беларусі, як і ва ўсім Савецкім Саюзе, забясьпечваем працоўным ўрадам права на працу, даем магчымасьць займацца і земляроб-

рэнэў. Зразумела, што ва ўмовах зямельнай перанаселенасьці, ва ўмовах цяжкага эканамічнага становішча нашае вёскі мы ня можам поўнасьцю землеўпарадкаваць ўсё жывое жыхарства, якое складае ў нас блізка 10 проц. усяго жыхарства рэспублікі.

Там, дзе жыве ўсё жывое жыхарства, мы адчыняем ўсё жывое школы, арганізуюем тэхнікумы, каб рыхтаваць ўсё жывое інтэлігенцыю. Мы стварылі ўсё жывое тэатр, якога за царох ня было. Ён мае вялікі посьпех ня толькі сярод ўсё жывое жыхарства, але і сярод усяго жывое жыхарства Беларусі.

У сел.-гаспадарчай акадэміі ёсьць ўсё жывое кадры для падрыхтоўкі аграномаў, земляробчай і мэліаратарай з ліку ўсё жывое жыхарства, якая такіх, якіх, ведаючы ўсё жывое мову, маглі-б праводзіць працу сярод ўсё жывое селянства. У Беларускай Дэярнаўнай Унівэрсытэце ёсьць ўсё жывое аддзяленьне для падрыхтоўкі кадры інтэлігенцыі, культурных працаўнікоў з рабочых і сялян ўсё жывое нацыянальнасьці. У нас ёсьць спецыяльныя ўсё жывое народныя суды для абслугоўваньня ўсё жывое працоўных мас. Мы арганізавалі спецыяльныя сельскія і месцачковыя саветы, якія праводзяць працу на ўсё жывое мове.

Аднак, мы ня можам заявіць, што ў гэтай галіне няма больш цяжкасьцяў. Пытаньне на-конт месчачка зьяўляецца ў нас надзвычайна складаным. Праблема месчачка патрабуе вырашэньня ня толькі ў БССР, а адначасова і ў перад Украінаю і перад РСФСР. Не зважаючы на мерапрыёмствы ўжытыя беларускім урадам, праблема ўсё жывое жыхарства ў месчачках ня вырашана.

З разьвіццём прафэсійнае асьветы для моладзі і дарослага ўсё жывое жыхарства, з пашырэньнем земляробчай чынасьці, з разьвіцьцем прамысловасьці і дробных сямейных прамыслаў канчаткова будзе вырашана праблема месчачка.

Судзілія з намі заходзяць рэспубліка распачала для закладу ўсё жывое буржуазіі пераймаць нашы прыёмы. У апошні час у польскіх газетах пішучы, што ў Польшчы для ўсё жывое яны баюцца не шкадуць. Мы, зразумела, упэўнены, што яны не шкадуць багат для ўсё жывое, каб утаніць іх у гэтых балотах. Але наўрад ці можам мы быць упэўненымі, што

Наша гаспадарка.

Беларусь—пераважна краіна земляробчай. Гарадзкога насельніцтва ў ёй 16 проц. Але нашы гарады за апошні гады растуць, у той час, як горад Вільня вымірае, насельніцтва ў ім зьяўляецца сельскага насельніцтва ў нас 84 проц. Не зважаючы на тое, што БССР зьяўляецца земляробчай краінай, яна ўсё-ж адносіцца да сямейнага раённага: у 1926-27 годзе мы павінны будзем увесьці хлеба з іншых раёнаў Савецкага Саюзу да 15 млн. пуд.

Наша географічнае становішча выгадна для разьвіцця прамысловасьці і селянскае гаспадаркі. Гэтаму дапамагае густая сетка чыгунак. У адносінах чыгунак і выгодных рачных шляхоў, якія злучаюць Беларусь з Украінай і іншымі раёнамі, мы знаходзімся ў спрыяльным становішчы. Да вайны беларуская прамысловасьць мела дробны характар. Цілер мы узбуўняем нашы прадпрыемствы. Для разьвіцця прамысловасьці мы маем здавальняючыя рэсурсы. Энергетычная база БССР даволі магутная: запасы торфу ў нас невычарпаны. Тарфіныкі на дасягальных плошчах займаюць звыш 200 тыс. дзес. з вялікім запасамі торфу.

Прамысловасьць.

Наша прамысловасьць пераважна базіруецца на селянска-гаспадарчым і лясным сырду. Асноўнымі відамі нашае прамысловасьці зьяўляюцца дрэвапрацоўваючая, папяровая, скураная, шлёнавая і выраб запалак. Уздольная вага ўсіх асобных галін нашае прамысловасьці ў Саюзе такі: 21 проц. па вырабу запалак, 12 проц. па папяровай, 7 проц. па дрэвапрацоўваючай, 5-6 проц. па шлёнавай і г. д. Ясна, што гэтыя галіны прамысловасьці ў далейшым мы павінны пашыраць і разьвіваць. За гады мірнай працы мы аднавілі прамысловасьць да ўзроўню ваеннага часу. Маючы вялікі дасягненьні ў прамысловасьці з вытворчага боку, мы здолелі перабудаваць яе і ў сацыяльных адносінах: да сёньняшняга дня ў руках прыватнага гандляра знаходзіцца толькі 4 проц. валавой прадукцыі

польскія паны дадуць магчымасьць, правёўшы мэліарацыю, як гэта робім мы, пасяліць працоўнае ўсё жывое жыхарства на гэтых землях.

У Польшчы робяць усё для таго, каб пад баляты, якія трэба асушыць, пазьчыць капітал у багагата амерыканскага дэдзішкі.

Асушыўшы баляты на амерыканскія грошы, паны абдараюць зямлю і будуць насаджаваць асадніцтва. Мы ж разьвіваем і ўзмацняем культуру і эканамічную працу сярод ўсё жывое нацыянальнасьці таксама як і сярод іншых.

У БССР ёсьць і польская нацыянальнасьць. Беларускія шавіністы, дробнабуржуазныя палітыкі заграіцаю, як Ёрэмч, казалі мне: «Навошта вы даеце магчымасьць разьвівацца польскай культуры? Вы павінны прыгнэчваць польскую нацыянальнасьць таксама, як гэта робіць суседняя з намі Польская рэспубліка ў адносінах да беларускага жыхарства». Мы ня дробнабуржуазныя палітыкі і не заражаны помстам. Мы ўзялі ўладу не для таго, каб памсьціць. Наадварот, мы робім усё неабходнае, каб польская нацыянальнасьць абслугоўвалася на яе мове.

Мы робім усё неабходнае, каб і польскую нацыянальнасьць забясьпечыць кнігамі, забясьпечыць школаю. У нас ёсьць польскія школы, пэдагогічны польскі тэхнікум для падрыхтоўкі з рабочых і сялян польскае інтэлігенцыі. Мы арганізавалі сельскія саветы, якія абслугоўваюць польскае жыхарства на польскай мове. У Беларускай Дэярнаўнай Унівэрсытэце ёсьць польскі сэктар для падрыхтоўкі новых кадры культурных працаўнікоў сярод польскага жыхарства.

Зразумела, што ўсё гэта ўмацняе становішча савецкай ўлады сярод гэтай нацыянальнасьці і з гэтай прычыны для Польскай рэспублікі няма зараз горшага вірага на нашай тэрыторыі, як польскае жыхарства, якое баюцца нашу вялікую культурна-палітычную працу ва ўсіх галінах, у тым ліку і ў нацыянальнай палітыцы.

У такіх-жа напрамку абслугоўваюцца намі і іншыя нацыянальныя меншасьці: латышы, літоўцы і г. д.

Вось прыблізна рысы практычнай працы ў галіне нацыянальнай палітыкі, якую мы праводзім. Гэта праца нарадзіла і ўзмацняе нацыянальны спокой.

Прамысловасьць, усё-ж астатняе гуртуецца ў руках кааператыві і дзяржавы. Рабочых у прыватнай прамысловасьці занята толькі ўсяго 3 проц. агульнае колькасьці рабочых. Пачынаючы з 1923-24 году, мы аднаўляем нашу прамысловасьць ва ўсё-ж зростаючым тэмпе. Калі ўздыць валавую прадукцыю прамысловасьці ў 1923-24 г. за 100, то для 1924-25 г. атрымаем 134, а для 1925-26 г. 207 проц. Такім чынам, валавая прадукцыя прамысловасьці за тры гады больш чымся ў два разы павялічылася. Лік рабочых ўзрос за гэты-ж перыяд часу таксама амаль што ў два разы. Уключаючы прадпрыемствы Гомельшчыны, валавая прадукцыя прамысловасьці ў 1925-26 г. адынецца ў 117 млн. чырв. руб., а лік рабочых занятых у ёй, звыш 31 тыс. ня лічычы транспарту і дробных прамысловых прадпрыемстваў, у якіх занята найменьшая праца. Калі нам удацца ажыццэньніч намеры нашы праграмы, то ў 1926-27 годзе валавая прадукцыя дзяржаўна-прамысловасьці ўзрасьце на 24 проц., а лік рабочых—на 6-7 проц. Умацаваньне нашае прамысловасьці і разьвіцця яе за гэтыя гады характарызуецца таксама ростам прыбыткаў. У 1923-24 г. мы ня мелі ніякага прыбытку, у 1924-25 г. прыбытак дасягнуў 4 млн. руб., а ў 1925-26 г. ўжо 8 млн. руб. (бяз Гомельшчыны). Капітальныя ўклады ў нашу прамысловасьць характарызуецца наступнымі данымі. У 1923-24 г. мы мелі магчымасьць улажыць 1.350 тысяч руб., у 1924-25 г.—2 млн. руб., у 1925-26 г.—4.300 тысяч руб. У 1926-27 г. мы маем улажыць (разам з Гомельшчынай) да 8-9 млн. руб.

Далейшае прамысловае разьвіццё і далейшае будаўніцтва ў нашай прамысловасьці залежаць, галоўным чынам, ад разьмеру затрат на капітальнае будаўніцтва, бо налічыны асноўны капітал нашае прамысловасьці выкарыстан, і цяпер неабходна выдаць сродкі на будаўніцтва новых фабрык і заводэ, асабліва і падтрымаць

тыя прадпрыемствы, якія цяпер маюцца ў Беларусі.

Апроч гэтага, нам неабходна дапамога Саюзу ССР у справе стварэння энергетычнай базы, развіцця буйнага электрабудуўніцтва. Намі ўжо пагаджалася п'яць аб'ектаў для будавання электрычнай станцыі на Асінаўскіх балотах каля Воршы. Мы думаем, што і геаграфічнае становішча і запасы апалу (торф) больш чым на 100 гадоў гавораць за неабходнасць пабудовы раённай электрастанцыі. У 1920 годзе, калі складалася план электрыфікацыі Саюзу ССР, Беларусь была акупавана, і таму яна ў гэты план не увайшла. Неабходна, каб гэты недахоп у плане электрыфікацыі Саюзу ССР быў цяпер выпраўлен. Станоўчае вырашэнне пытання аб пабудове раённай электрастанцыі будзе мець вялікае значэнне для Савецкай Беларусі. У народнай гаспадарцы Мінскай, Аршанскай і Віцебскай акруг, якія з'яўляюцца пераважна прамісловымі, Асінаўская электрастанцыя зробіць карэнную рэканструкцыю. Пры выдачы на гэту справу прыкладна каля 17 млн. руб. калеват-гадзіна энергіі нам будзе каштаваць 4 в. пал. кап., у той час, як калеват-гадзіна любой станцыі нам зараз каштуе звыш 15 кап.

Ана, што будова раённай электрычнай станцыі ў поўнай меры эканамічна метаэгодна, і яна даць вялікі штурхач новаму праміслову будаўніцтву ў Беларусі.

Саматужніцкія промыслы.

Калі ж казаць аб нацыянальнай палітыцы, я значаць, што, умацоўваючы нашы саматужніцкія промыслы, мы адначасова з гэтым палічымаем эканамічнае становішча нашых мястэчак. Цяпер саматужнікаў у БССР да 45.000 чалавек. Саматужніцкія промыслы былі развіты ў Беларусі вельмі значна і ў мінулае: кавальскі, па вырабу абубыца, начынны і г. п. вытворчасці былі і застаюцца чыста-саматужніцкімі. Дзякуючы эканамічнаму уплыву, мы стварылі ўмовы для развіцця саматужніцкіх промыслаў. шляхам падатковай палітыкі, рэгулявання крытгу, даставі сыру саматужнікам і г. д. мы стварылі такія ўмовы, пры якіх саматужніцкія промыслы пачынаюць шырока развівацца. У летнімі годзе для арганізацыйнага кіраўніцтва саматужніцкіх промысламі і арганізацыі іх мы стварылі саматужніцка-прамысловы саюз, перад якім паставілі задачу аднаўлення ў плянавым парадку саматужніцкай прамісловасці Беларусі і там самым палічылі, а таксама і змяжчонай беспрацоўя. Пры захаванні гэтых умоў саматужніцкія промыслы будуць развівацца і далей.

Становішча рабочае клясы.

Пасля таго, як мы разгледзілі працу ў галіне нацыянальнае палітыкі, у галіне развіцця прамісловасці, а таксама ў справе звышчэснага крызісу, яны перажывала гаспадарка Беларусі, з прычыны войнаў і акупацыі, дазваляе перайсці да другой часткі дакладу, да становішча рабочае клясы.

Колькасць рабочае клясы Беларусі вырастае з году ў год, умацоўваецца таксама і яе кіруючая роля ў савецкім будаўніцтве на ўсіх галінах. Гэта асабліва важна ў нашых умовах, бо БССР з'яўляецца пераважна сляпянскай краінай. З агульнае колькасці насельніцтва (5 млн. чалавек) асоб наймае працы да паўмільёна. Наша задача ў далейшым—яшчэ больш умацаваць рабочую клясу, яшчэ больш умацніць яе кіруючую ролю ў нашым савецкім будаўніцтве.

Эканамічны рост на мог на вывідка і на палепшанні матэрыяльнага становішча рабочых; заробатная плата ў сучасны момант ў рэальным вылічэнні аднакова з даваеннай, у шэрагу галін—вышэй даваеннага ўзроўню. Гэта, вядома, з'яўляецца таксама адным з важнейшых дасягненняў у нашым агульным будаўніцтве.

Кватэрнае пытанне.

Востра стаіць кватэрнае пытанне, якое пельмі цяжка адбіваецца на жыццё рабочае клясы, у асаблівасці ў гарадох. У выніку разбурэнняў і пажараў, якія ўчыніла беларуская армія, мы маем вельмі зменшаную кватэрную плошчу. Трэба было аднаўляць разбурэнне. Да сённяшняга дня на галоўных гарадох Беларусі ўсё тое, што было разбурана, адноўлена. Але ў з'яўленне з прыростам насельніцтва, павялічэннем гарадскога насельніцтва, а таксама і з прычыны згуртаванасці насельніцтва ў гарадох у мінулае, рабочы перажываюць вельмі востры кватэрны крызіс. Да гэтага парты мы не маглі зрабіць усё, што было неабходна. У рабочых кватэрах на сям'ю з 5-6 чалавек у сярэднім прыходзіла 6-7 кв. саж. пры чым 70 проц. кватэр патрабуюць рамонту. Да 30 проц. рабочых жыўць у кепкіх, вільготных, паўнадвальных памешканнях. Мы в вожным годзе ўсё больш і больш па-

вядчымае выдаткі на кватэрнае будаўніцтва. У мінулым годзе мы выдалі прыкладна да 8 млн. руб. Нам жа неабходна для таго, каб хоць трохі палепшыць кватэрнае пытанне на менш 20-22 млн. руб. што год, г. зн. у тры разы больш таго, што мы маем магчымасць траціць на новае кватэрнае будаўніцтва, і на аднаўленьне разбураных кватэр.

Другое пытанне, якое ня можа не адбівацца на становішчы працоўных, з'яўляецца беспрацоўе. Ня гледзячы на развіццё прамісловасці, яна ня можа задаволіць усю рабочую сілу, і ў нас зараз мецца да 35 тысяч беспрацоўных, зарэгістраваных на біржах працы. Сярод беспрацоўных шмат жанчын. Перапаселнасць вёсак і мястэчак не дае нам гарантыі ў тым, што беспрацоўе будзе хутка скарачацца. У вырашэнні праблемы беспрацоўя пуньт гледаць на Наркампраці ССР часта з'яўляюцца, па нашай думцы, непрактычным: спрыці на барацьбу з беспрацоўем накіроўваюцца ім пераважна ў прамісловыя раёны, раёны-ж з вялікімі аграрным перанасельніцтвам забываюцца. Гэтм пуньт гледаць навін зямліца.

Сельская гаспадарка.

Пераходжу да сельскай гаспадаркі Беларусі. Да гэтага часу нашай галоўнай задачай у сельскай гаспадарцы было я аднаўленьне пасля разбурэнняў грамадзянскай вайны і акупацыі. У даны момант мы маем адноўленую пасажную плошчу, дзясяткі сярэдніх даваеннай гуртковай сельскай, развілі тэхнічныя культуры да даваеннага ўзроўню. У жывёлаводстве, за выключэннем сьвінаводства, мы перасягнулі нават даваенны ўзровень.

Разам з аднаўльннем сельскай гаспадаркі, нашай задачай з'яўляецца ўзмацненне пакуль яшчэ надзвычайна слабай таварнасці сельскай гаспадаркі. Нізкая таварнасць сельскай гаспадаркі адбіваецца і без таго на нізкіх рызмерах нацыянальнага прыбытку Беларусі, адноўна адбіваецца на становішчы нашага сялянства. З гэтай прычыны павялічэнне таварнасці, развіццё ў такіх рызмерах працавых культур, каб завяць ліпкі свабоднай рабочай сілы ў вёсцы, правядзненне мерапрыемстваў, якія будуць забяспечыць рост сельскай гаспадаркі і павялічэнне нацыянальнага прыбытка—з'яўляюцца нашымі бліжэйшымі задачамі.

Аграрнае перанасельненне Беларусі не магло не адбіцца на земляробчым пасажым селян. У сярэднім на селянскі двор прыпадае 8 в. паловай дзесяці, усе яміны, на душу—да паўтары дзесяці, у той час, як на РСФСР на адзін селянскі двор прыпадае ў сярэднім 12 дзесяці, па СССР—да 7 дзесяці. Наша законодаўства на сярэдняю селянскую сям'ю ў 6 душ вызначыла спажыўчую норму ў 11 в. паловай дзесяці. Значыць, нават да гэтай нормы не хапае 3 дзесяці на двор. За час рэвалюцыі селянства атрымала звыш 1 міль. дзесяцін быўш. абшарніцкай зямлі, якая да рэвалюцыі складала каля 50 проц. усяе плошчы (з лесам), а таксама частку кулінак зямель, вучасткі зямлі з пад лесу. За мінулае два гады ў дадатак да фонду, атрыманнага селянствам у рызмеры звыш 1 міль. дзесяці за гады рэвалюцыі, мы дапамаглі беднаму асобнаму фонду ў рызмеры да паўмільёна дзесяцін. Аднак, зямельны недахват мы ўсё-ж яшчэ адчуваем.

Асноўнай нашай задачай у павялічэнні зямельных нормаў для беднага з'яўляецца выкарыстанне нявыгадных зямель праз мелірацыю. Беларусь, якая мае да 45 проц. забалочаных абшараў, натуральна, можа шляхам развіцця мелірацыі ў бліжэйшыя 15 год гэтыя балоты ператварыць у добрыя сенажаці і пашні і перадаць іх селянству.

За мінулыя гады ў БССР асушана каля 30 т. дзесяцін балот. Мы распачалі мелірацыйныя працы гады два-тры таму назад, бо да гэтага часу для ажыццяўлення іх ня было ні магчымасці ні сродкаў.

Мелірацыя Беларусі, па нашай думцы, з'яўляецца агульнасаюзнай задачай. Для гэтага патрэбна спецыяльная паставона сесіі, бо гэта мерапрыемства з'яўляецца адным з сродкаў ліквіднага зямельнага голаду, забяспечанні зямлей беднага.

Другім мерапрыемствам у справе недахватку зямлі павіна быць пашырэнне работ па перанасельненню з раёнаў Беларусі ў круглі мясцовасці Саюзу—Сібір, Далёкі Усход і інш.

Разам з узняццём інтэлектуальнай сельскай гаспадаркі трэба паставіць і кааператыўнае ў галіне збыту с.г. прадуктаў і забяспечання сродкамі вытворчасці. Кааперацыя ў Беларусі як спажывецкая, так і сельска-гаспадарчая да рэвалюцыі ня мела ніякага развіцця. На сённяшні дзень мы маем да 26 проц. кааператываных селянскіх гаспадарак. Мы лічым, што ў бліжэйшы год можна будзе каапераваць да 40 пр. селянскіх гаспадарак.

Асаблівую ўвагу мы з'вяртаем на развіццё малочнай кааперацыі. Нядаўна мы паставілі было выдзіць малочную кааперацыю ў самастойную сістэму дзеля таго, каб дапамагчы павялічэнню таварнай часткі с.г. пра-

дукцыі шляхам развіцця жывёлаводства, якаснага яго палепшання і шляхам апрацоўкі прадуктаў жывёлаводства. Пры большым значэнні жывёлаводства ў гаспадарцы БССР, больш высокім, чым у іншых раёнах Саюзу ССР, развіццё малочнай кааперацыі з'яўляецца справай надзвычайнай важнасці.

Разам з гэтым трэба з'вярнуць адпаведную ўвагу на арганізацыю рынку па продажу прадуктаў жывёлаводства. Значэнне гэтага рынку для Беларусі надзвычайна вялікае. Калі ў мінулым годзе хлебныя загатоўкі Беларусі складалі 4 міль. пуд., ды і гэтым жа годзе селянская гаспадарка вывела на рынак прадуктаў жывёлаводства на 55 міль. руб., г. зн. таварнасць жывёлаводства прыкладна ў 12 разоў перавышае таварнасць іншых галін сельскай гаспадаркі.

Мы думаем, што ўсе гэтыя мерапрыемствы пры дапамоце Савецкага Саюзу нам у бліжэйшыя гады ўдасца правесці і дабіцца яшчэ большых вынікаў.

Другім фактарам, дапамагаючым кааперавацкую селянскую гаспадарку, арганізуючым сельскую гаспадарку і ўпарадкаваючым ўзаемаадносіны ў вёсцы, беспспрэчна, з'яўляецца земліпарадкаванне, ад якога часта залежыць і істэсыўнасць селянскай гаспадаркі. І таму мы пытаем земліпарадкаванне надаём немалое значэнне. За гэтыя гады намі ўпарадкавана да 20 проц. зямель сельска-гаспадарчай прызначэння, у той час, як царская ўлада да рэвалюцыі правяла земліпарадкаванне толькі на 10 проц. Такім чынам, мы маем прыкладна на 30 проц. земліпарадкаваную плошчу. Мы думаем, што 70 проц. не земліпарадкаванай яшчэ плошчы мы ў працягу бліжэйшых 7 год зможам земліпарадкаваць. У нашай працы мы наткаем на адуствасць, або недахват земліпарадкавання. Сельска-гаспадарчая акадамія, якая выхоўвае і падрыхтоўвае кадры новых земліпарадкаваў, аграхомаў і г. д., дагэтуль ня можа задаволіць гэта з'яўшча ня толькі беларускае, але і агульнасаюзнае) попыт на земліпарадкаванне з боку селянства.

Вялікае і складанае пытанне, міма якога, гаворачы аб сельскай гаспадарцы, ня можна праісці, гэта—пытанне аб лесе. У бюджэце бгучага году залічана 21 міль. руб. лясавога прыбытку, г. зн. у тры разы больш, чым сельска-гаспадарчага падатку на ўсёй нашай рэспубліцы. Пры гэтым становішчы роля лесеу становіцца зусім зразумелай. Да гэтага часу мы не з'вярталі адпаведнай увагі на лесавыкарыстанне і лесаконсплётацыю. У бліжэйшыя гады, па нашаму пад'ядоўнаму сельска-гаспадарчаму пляну намечан цэлы шэраг мерапрыемстваў, накіраваных перш на ўсё да спынення бяссыстэмнага выпялатаў лесеу.

Мы перадалі селянству лясны мясцовага значэння, але гэтага мала для забеспечвання патрэб у апале. У некаторых акругах, у прыватнасці ў Віцебскай і Студзай, стварылася такое становішча, што селяне, калі прыяжджаць у вёску на сход, больш ні аб чым не гавораць, як толькі аб забяспечанні іх апалам. Нельга гутарыць зімой з селянінам, у якога выпаленная хата, нельга весці агульнай культурнай працы, калі школы, больніцы і г. д. маюць мала апалу.

Выходам з гэтага становішча можа быць толькі развіццё здабычы торфу. Я ўжо казаў, што мы маем вялікія запасы торфу. На нашай бліжэйшай выстаўцы, якую вы заўсёды можаце наведаць, ёсьць карта, дзе паказаны балотныя масывы. Вы ўбачыце, што наша карта яшчэ больш зарысавана, чым карта электрыфікацыйных прац т. Крэкжанаўскага. Задача торфазабавання паўстае перад намі ва ўвесь рост. Мы ў сябе проста і адкрыта залуўлем, і ў першую чаргу нашым таварышам-камуністам: «Снідайце боты і ідайце босыя па балоце наперадзе селянства. Навучыце яго ўсімі сіламі і сродкамі здабываць торф, які ёсьць у нашым распараджэнні».

Усе гэтыя агульныя мерапрыемствы, на якіх я каротка спыніўся, ужо зацьверджаны нашым урадам. Зараз мы лічым патрэбным завяць тут аб неабходнасці ўхвалення гэтых плянаў заканадаўчымі і ўрадавымі органамі Саюзу.

Гандаць.

Зварот нашага гандаць характарызуецца наступным ростам: у 1923-24 годзе мы мелі зварот у 147 млн. руб., у 1924-25 г.—249 млн. руб., у 1925-26 г.—371 млн. руб. Зварот павялічваецца, такім чынам, паралельна з аднаўльненнем гаспадаркі і палепшаннем жыцця працоўных мас.

Калі паглядзець, хто з'яўляецца ўдзельнікам у гандацьным звароце, то мы ўбачым, як з году ў год выцскаецца прыватны дзяржгандаць і кааперацыя.

У умовах Беларусі барацьба з прыватнікам надзвычайна цяжкая: колькасць прыватнікаў у нас вялікая, але здольнасць яны надаваць агульна малым; у нас можна знайсці крамкі, дзе на рубель талару, а ў справе прымае ўдзел уся сям'я. Умовы цяжкія, гэтыя ўмовы за-

сталіся нам у спадчыну ад царскага лад. Усё-ж, ня гледзячы на цяжкія барыбары з прыватнікам, мы выцскаем яго. У 1923-24 годзе дзяржаўны гандаць у агульным звароце меў 29 проц., кааперацыя—25 проц., прыватнік—45 проц. У 1925-26 г. дзяржгандаць—34 проц., кааперацыя—38 пр., прыватнік—27 проц. Такім чынам, мы можам каапераваць змяжшэнне долі прыватніка ў агульным гандацьным звароце амаль у два разы.

Цяпер аб ролі прыватніка ў агульным і рознічным звароце. Зразумела, у розніцы прыватнік грае большую ролю, чым у опце. Тым ня менш і ў рознічным гандаць ідзет прыватніка зніжаецца: у 1923-24 г.—70 проц., у 1924-25 г.—52 проц., у 1925-26 г.—45 проц. Але ўсё-ж уздзел прыватніка ў розніцы вялікі. Неабходны большы абхват спажываць кааперацыяў, каб яшчэ больш пашырыць не ўплыў і гэтым мацней уплываць на звыжэнне цн.

Што-ж датычыцца звыжэння цн, то, па матэрыялах Наркамгандаць, наша рэспубліка да сярэдня параўнаўча стаючых вынікаў. Але гэта, зразумела, ня значыць, што мы павінны гэтым здавальняцца. Зроблена ўсё-ж надзвычайна мала, і ў гэтай галіне нам прадстаіць яшчэ большая праца—сумесна са ўсім Саюзам змагацца ва звыжэнні цн больш эвергійнымі, чым да гэтага часу, мерамі і сродкамі. Паколькі БССР з'яўляецца рэспублікай, сусежнай з капіталістычнымі дзяржавамі, натуральна, што ў нас ёсьць яшчэ такое зло, як катрабанда. Яна ня грае ў нашым звароце амаль ніякай ролі, але дапамагае ў распусце селянскаму насельніцтву ў прыгранічнай паласе. Хоць мы цяпер зываем вастрату катрабанды, быўшай раней пры недахопе тавараў на рынку, але лічым, што ў дадатак да тых мер, якія мы ўжываем, трэба ў агульнасаюзным парадку прымаць меры барацьбы з катрабандай і звыжчаць яе шляхам больш значага, чым да гэтага часу, завозу прамтавараў, асабліва тых, у якіх адуваецца востры недахоп у пагранічнай паласе.

Развіццё прамісловасці, у асаблівасці развіццё сельскай гаспадаркі, развіццё гандаць цесна з'явацца з крытаваннем гэтых галін. Мы, па нашых крытычных плянах, у першую чаргу здарымаем прамісловасць і сельскую гаспадарку. У кароткатэрміновых крытаках цяпер ужо не адуваецца той вострай патрэбы, якая была раней. У гэтых адносінах мы адволены цалкам. Горш стаіць справа з доўгатэрміновымі крытакамі для цэлага шэрагу карэнных мерапрыемстваў, як у галіне сельскай гаспадаркі, так і ў галіне прамісловасці. Асабліва востра стаіць пытанне ва крытаванні кватэрнага будаўніцтва.

Заадно неабходна патавяніць карыстанне кредитам шляхам рэарганізацыі кредитнай сістэмы. Мы лічым магчымым значніць цэлы шэраг кредитных устаноў: зусім выстарчаюча будзе сістэма сельска-гаспадарчага крытгу і камунінальнага банку з Дзяржбанкам на чале, якому, неабходна прыдаць рэгулюючы, накіроўваючыя функцыі ў адносінах да іншых банкаў.

Далейшае развіццё сельскай гаспадаркі, умацненне сувязі гараду з вёскай праз тавараварот, развіццё культуры залежаць таксама і ад дарожнага будаўніцтва.

Калі ў нас адступаючыя польскія арміі ў 1920 г. спалілі масты, разбурылі дарогі, то да сённяшняга дня пры дапамоце самага селянства шэрагам дзяржаўных мерапрыемстваў мы аднавілі гэтыя шляхі. Разбурэнне шляхаў прыпынена, і мы прыступаем да капіталнага шляхавага будаўніцтва.

Наша становішча ў СССР прыдае нашым шляхам зносіны яшчэ больш важную палітычную ролю і ляцце нам неабходнасць з'вярнуць на шляхаўную справу яшчэ больш увагі, чым да гэтага часу.

Мы маем спецыяльныя плацгаловыя пляны шляхавага будаўніцтва. У апошні час наша шляхавае будаўніцтва фінансавалася ў рамках вемечаных плацгаловым плянам. Плян гэты з'яўляецца рэальным, і мы думаем, што ў бліжэйшае плацгоддзе нам ўдасца поўнасцю прывесці ў парадак масты і шляхі мясцовага значэння. Шляхавае будаўніцтва павіна ўмацніцца асабліва ў сувязі з тым, што сумесна з намі капіталістычная рэспубліка пачынае цяпер умножна будаваць масты і дарогі (праўда, ня тыя, якія патрэбны тамтэйшаму селянству, а тыя якія будуць неабходны капіталістычнаму сызету ў вайне з нам). Пры такім становішчы спраў мы павінны на шляхавае будаўніцтва з'вярнуць асаблівую ўвагу. Побач з тым у нас павінае таксама вялікае значэнне і водны транспарт, асабліва цяпер, пасля дамування да БССР Гомельскага і Рачыцкага павястаў. Наш водны транспарт і становішча нашых водных шляхаў маюць вартасць і для іншых рэспублік, у тым зліку і для Украіны, бо калі мы цяпер пачынаем агульнымі сіламі будаваць «Дніпрострой», то неабходна ўрагуваць тыя асаўныя водныя артары, якія оудуць

харчавы «Днепрастрой», а калі аб прытоках Дняпра — Барэвіце, Сожы, Прыпяці і інш.

З нашага пункту гледжання далейшае чыгуначнае будаўніцтва ў БССР мае палітычнае значэнне. З пункту гледжання Наркамшляху, гэта — свайго роду роскэш. Мы лічым, напрыклад, неабходна пабудаваць вакзал у г. Менску замест барака, які там ёсць. Ранейшы вакзал быў спалены польскімі войскамі ў 1920 г. Мы лічым гэта як роскэш, а неабходнасцю эканамічнага і палітычнага парадку, бо аднаўленне менскага вакзалу звязана з агульнай аднаўленчай працай у БССР. Агульнае разурэнне не магло не адбіцца і на ўсёй камунальнай гаспадарцы, больш усюга паўвядушай побач з прамысловасцю ад імперыялістычнай і грамадзянскай войнаў, ад польскіх войск, якія адступалі ў 1920 г. Нам неабходна ўзмацніць увагу да кватэрнага будаўніцтва і будаўніцтва гарадзкіх электрастанцыяў. Трэба таксама ліквідаваць працісавітарныя ў гарадах Беларусі.

Бюджэт.

Навот бюджэту мы можам адзначыць вельмі здэвальную працу ў галіне адшукання прыбыткаў. Рост прыбыткаў, якія з'яўляюцца на тэрыторыі Беларусі, за гэтыя гады быў такі (буду пераказваць лічыбы блізу Гомельшчыны): у 1923-24 г. мы мелі 22 мільёны рублёў прыбытку, у 1924-25 г. — 41 мільён, у 1925-26 г. 65 мільёнаў і ў 1926-27 г. выростца 71 мільён. У гэтыя лічыбы не уваходзяць пазыкі ў банках і гербавы збор у 1926-27 г. У асноўным прыбыткі растуць ад вялікага росту прыбытковасці лясной, прамысловасці і іншай гаспадарцы. Беларускія буржуазна-нацыяналістычныя элементы, якія эмігравалі за мяжу, кажуць, што для Беларусі невыгодна ўваходзіць у Саветскі Саюз. Не абмяркоўваючы гэтага пытання з пункту гледжання класова палітыкі (аб чым я варотка казаў у ванды дакладу), я павінен сказаць, што нават з пункту гледжання буржуазнага эканаміста, Беларусь неспраўдніва зацікаўлена ў Саюзе ССР; мы мелі і маем вялікую дапамогу ад цэнтру на пярэньдэ нашага бюджэтнага дэфіцыту, а таксама Kredyтаў, выдадзеных на аднаўленне гаспадаркі Беларусі. Толькі нашы супольныя з Саюзам патугі далі нам магчымасць заганіць раны, якія

Культурнае будаўніцтва.

Не звязваючы на выкананую намі вялікую працу, не звязваючы на ўклад вялікіх сродкаў у культурнае будаўніцтва, асабліва на нашы рэальныя школьнае сеткі, мы ўсё-ж такі не можам лічыць не здэвальняючай. Становіцца такае: у 1914 годзе лік дзяцей узрастан ад 8 да 12 гадоў, ахвананых школьнаю сеткаю, склаў 44 проц., у 1927 г. гэты працент дасягае 70. Гэта ўжо вялікае культурнае дасягненне, за якое працоўныя дзякі абавязаны саветскай улада.

Мы складалі дзесяцігадовы плян усеагульнага навучання. Мы спадзяемся ажыццявіць у 1934 г. усеагульнае навучанне, але для гэтага патрэбны надзвычайна вялікія сродкі на нашым аб'ёме. Неабходна з нашага бюджэту на гэту справу вятраціць блізка 60 мільёнаў руб. Як відаць, патрэбна спецыяльная дапамога з боку Саюзу для змяншэння няпэўнасці, для ажыццяўлення пляну усеагульнага навучання.

Далей, за гады рэвалюцыі мы стварылі некалькі вышэйшых навучальных устаноў. Да рэвалюцыі на Беларусі ня было вышэйшых навучальных устаноў і тэхнікумаў. Мы пабудавалі дзякуючы ўспрымаўшаму ВНУ (вышэйшым навучальным устаноў). У нас ёсць дзяржаўны ўніверсітэт, сельска-гаспадарчая акадэмія, ветэрынарны інстытут, камуністычны ўніверсітэт — шараг вышэйшых школ, якія дапамогуць нам запойніць нахвату ў інтэлігенцы і тым самым ўзмацніць нашу культурную працу.

Хацу асобна спыніцца на становішчы беларускага дзяржаўнага ўніверсітэту, які з'яўляецца вялікім рэвалюцыйна-ініцыятыўным фактарам ва ўсёй нашай працы, бо ў ім навучаюцца вялікіх беларускія рабочыя, але і закардоннікі. СНК СССР ужо селета адобрыў пабудову спецыяльнага памяшкання для беларускага ўніверсітэту і асыгнаваў спецыяльныя сродкі на яго будаўніцтва. Мы лічым, што неабходна даць на гэта сродкі ў такім размерым, каб забяспечыць пабудову памяшкання ўніверсітэту сёлета. Мы лічым, што гэта павінна быць адзначана спецыяльна ў пастанове па гэтым дакладзе.

У апошні час для вывучэння і адшукання шляхоў аднаўлення сельскай гаспадаркі на аснове навуковых дасягненняў мы адчынілі інстытут сельскай гаспадаркі імя Левіна.

У галіне культурнага будаўніцтва я павінен адзначыць таксама адзін важны факт, можа названы з пункту гледжання Саюзу ССР, але влікі з пункту гледжання нашых іхнакі прыгнетананага народу. Калі раней ня было ніводнага беларускага театру, дык зараз мы маем два беларускія дзяржаўныя театры, створаныя

былі зроблены народнай гаспадарыні капіталістычным панаваннем, войнамі і акупацыяй.

Каб не затрымаваць вашае увагі, я бл буду пераказваць усіх даных на пытанні аб выдатках сродкаў. Зазначу толькі, што ў 1923-24 г. мы не маглі даць ні капейкі на прамысловасць і электрыфікацыю; у 1924-25 г. з агульнай сумы бюджэту мы вылучылі 2 проц.; у 1926-27 г. — ужо 10 процантаў.

На сельскую і лясную гаспадарку ў 1923-24 г. мы вылучылі 6 проц., у 1924-25 г. — 12 проц., а ў 1926-27 г. — 18 процантаў. На народную асвету ў 1924-25 г. мы далі 27 проц., а ў 1926-27 г. — 28 проц. На адміністрацыйна-гаспадарчыя ўстанавы і іншыя падобныя выдаткі зараз мы традзім 19 проц. бюджэту замест ранейшых 46-ці проц.

Такім чынам вы бачыце, што наш бюджэт з года ў год усё больш і больш накіроўвае сродкі на вытворчыя патрэбы, на ахову здароўя і інш. і усё менш і менш традзіць на адміністрацыйныя выдаткі.

Наш дзяржаўны бюджэт блзу Гомельшчыны з'яўляецца такім: у 1925-26 г. наш бюджэт быў вызначан у суме 42 мільёны рублёў, на 1926-27 г. намі намляецца 53 з половаю мільёны рублёў. Апроч зваротных сум дзяржаўны і мясцовы бюджэт Беларусі з Гомельшчынаю вызначаемца на 1926-27 г. у 76 міль. руб. Трэба зазначыць, што ў 1925-26 г. мы мелі дэфіцыт у 27 проц. У сёлетнім бюджэтным годзе мы лічым, што БССР будзе адзінаю бездэфіцытнаю рэспублікаю ва ўсім Саюзе ССР, бо калі сёння ішчэ ёсць, згодна даных бюджэтнае камісіі, у РСФСР невяротны плюс, дык у тым выпадку, калі РСФСР перадыць выдаткі па Гомельскім і Рэчыцкім паветах, перададзеныя ў БССР, у бюджэце РСФСР будзе мінус.

У сёлетнім бюджэтным годзе апарат Наркамшляху аб'явіўся з намі «бязбожна». З пункту гледжання барацьбы з рэлігіяй гэта можа і добра рэч, але з пункту гледжання барацьбы з беднасцю — зусім дрэнная. Пры 70 проц. росту прыбыткавай часткі нашага бюджэту мы ў выдатковай частцы маем прырост у 4-5 проц. у параўнанні з леташнім. Такое становішча магло стварыцца толькі пры тым, што апарат Наркамшляху усё, што ён лічыў невыгодным у бюджэце Беларусі, абраваў.

У сёлетнім бюджэтным годзе апарат Наркамшляху аб'явіўся з намі «бязбожна». З пункту гледжання барацьбы з рэлігіяй гэта можа і добра рэч, але з пункту гледжання барацьбы з беднасцю — зусім дрэнная. Пры 70 проц. росту прыбыткавай часткі нашага бюджэту мы ў выдатковай частцы маем прырост у 4-5 проц. у параўнанні з леташнім. Такое становішча магло стварыцца толькі пры тым, што апарат Наркамшляху усё, што ён лічыў невыгодным у бюджэце Беларусі, абраваў.

Зараз у нас ёсць беларускія кніжні, якія навучаюцца ў тэхнікумах, ВНУ і пачатковых школах. Мы выдаем зараз у 15 разоў больш літаратуры, чымся ў 1921—22 годзе. Беларускай інтэлігенцыя шчыльна падыхіла да саветскай улады і да яе працы.

Тав. Чубар казаў, што «украінскі ўрад» лік-

відаваўся заграціцаю. Тое самое можам сказаць і мы: беларускі «народны ўрад», які знаходзіцца заграціцаю, ліквідаваў сам на сабе, адаўчы нам пачаткі і ровныя жывыя іштаны. Інтэлігенцыя перайшла на службу ў саветскія ўстанавы.

Зразумела, мы ня можам сабе васапокаваць

Саветскае будаўніцтва.

Самае поўнае падтрыманне мы маем сярэд шырокіх мас сялянства. У апошнія гады мы разгарнулі надзвычайна вялікую працу ў галіне саветскага будаўніцтва. Гэта праца дазвала нам вынікі, асабліва пасля тэрытарыяльнага ўбудавання і павышэння правоў сельсаветаў, мясцевых саветаў, раённых выканкомаў, гарадзкіх саветаў. Зразумела, тут ёсць цэлы шараг недахопаў, і іншы раз наглядзецца паменшаныя ініцыятывы мясцовых саветаў там, дзе гэта ня треба.

Ёсць яшчэ, зразумела, і элементы бюракратызму. З гэтым треба амагалца, асабліва маючы на ўвазе някультуранасць нашага насельніцтва, якая засталася ў спадчыну ад царызму.

Але тыя меры, якія мы прымаем, тое шырокае падтрыманне з боку працоўных мас, якое мы маем, гарантуюць, што шляхам далейшага ўцвяжэння ў саветскае будаўніцтва шырокіх мас рабочых і сялян мы і ўперад будзем паспяхова разьвіваць нашу палітычную працу па замацаванню дыктатуры пралетарыату ў Саветскай Беларусі.

Апошні пераможны саветаў паказалі, што сялянства Беларусі ў выніку нашае палітыкі

Увага Чырвонай арміі.

Адзначышы ролю Беларусі ў агульнасаюзнай працы, у працы па кіраванню ўсім Саветскім Саюзам, дакладчыні спыніцца на ролі Чырвонай арміі ў Саветскай Беларусі.

Палітыка, якая праводзіцца буржуазяй і ле дэпламатыяй, праваказія ў адносінах да Саветскага Саюзу, прыгнетанана нацыяналістычнаю за мяжой, узмоцненнымі размовамі ў буржуазных дзяржавах аб адзіностве інтарэсаў Беларусі, Украіны і Польшчы, ўдзел асоб, правольных гэтыя ідэі, і палітычным жыццём суседніх капіталістычных дзяржаў прымушаюць нас звяртаць увагу Чырвонай арміі, — гаворыць дакладчыні. Мы павінны і ўперад наўхільна праводзіць палітыку міру, бо мы запікаваны на ўмацаванні нашае гаспадарні, ў зацікаванні ран, пацесненых войнамі, мы павінны разьвіваць нашу культуру, нашу гаспадарку, але роўналежна неабходна павялічыць нашы клопаты аб Чырвонай арміі, павялічыць абароназдольнасць Саветскага Саюзу.

Мы робім усё магчымае для таго, каб накіраваць увагу ўсіх рабочых і сялян на патрэбы Чырвонай арміі. Асабліва гэта важна зараз, калі словы кіраўнікоў лесеу капіталістычных дзяржаў пачынаюць выязліцца ў справах.

тым, што ў нас усё добра. Мы добра разумеём, што ў нас, як і ў іншых рэспубліках, ёсць адзіны, які не хацеў б бачыць дыктатуры пралетарыату і саветскае ўлады на Беларусі, хацеў б мець знос не з Масквою, не з Саветскім Саюзам, а з капіталістычнаю Польшчаю. Але гэтыя адзіны ня маюць ніякага ўплыву.

Адзіноцтва добра да саветскай улады. Не звачаючы на ўсе вымовы буржуазных элементаў, на пераказанню, якая іні ўжываецца, палітычныя вынікі пераможнага ўважыма. Гэта найвыражак перамога сярэдняй і беднячоў у барацьбе з кудакамі на пераможыбах, рост давер'я да партыі, да мажамому, рост праценту абраных у сельскія саветаў камуністаў (калі ў мінулым годзе было 8 проц. камуністаў, то зараз 10,6 проц., камсамольцаў было 9,5, а ў гэтым годзе звылі 10 проц.). Гэтыя вынікі гавораць самі за сабе, яны характарысуюць роудзямь і добрыя адносіны сялянства да саветскай улады.

Праўда, у наўнаасці змяншэньне праценту жывчын (з 8 проц. у мінулым годзе да 7 проц. у сучасным). Нам треба будзе ў далейшым павесьці працу, якая б на справе дапамагла б жывчым выявіць сабе ў гэтай працы. Мы думаем, што калі б выбары адбываліся ў іншы перыяд году, палітычныя вынікі былі б лепшымі. З нашага пункту гледжання, самы лепшы перыяд года — раньняе лета і восень, па скалонны сельска-гаспадарчай працы. Гэта пытанне зыўляецца гіпэтанаме вялікай палітычнай вартасці, яго неабходна ў далейшым уважыць пры назначэнні тэрмінаў выбарнай кампаніі.

За ружыжом ведаюць, што атрымалі беларускія сяляне за час рэвалюцыі: палітычнае і эканамічнае вызваленне, перадача больш мільёну дзесяцін зямлі ў неспраўднёе варыстанне сялянства, магчымасць нацыянальна-культурнага разьвіцця. Гэтыя факты агуртоўваюць наваколі нас працоўныя масы капіталістычных дзяржаў. Там, дзе раней знішчаліся аднакі культурнага разьвіцця, зараз адбываецца магучнае разьвіццё школ, тэхнікумаў, універсітэтаў і г. д. Мы шчыльна надыходзім да ўсеагульнага навучання і знішчэння няпэўнасці, мы разьвіваем выдавецтва, ўцягваем у саветскае будаўніцтва ўсё большыя гупчы жыхарства. Усе нацыяналістычны на іх роўнай мове могуць браць ўдзел у гэтым будаўніцтве. У нас няма варожасці між нацыяналістычнаю, мы ажываем верожасць яўраж, расейца і беларуса. Усе нацыяналістычны ўзельнічаюць у адраджэнні нашае гаспадарні. Замест расейскага астрогу на роладаў — зараз панаванне рабочых і сялян, якія праводзяць працу па сацыялістычнаму будаўніцтву. У гэтым наша магучнасць, лепшая паручка таго, што вялікай буржуазнай сіла нас не пераможка, што з дапамогаю Саветскага Саюзу мы ідзем наперад на шляху сацыялістычнага будаўніцтва (воплескі).

Спрэчкі па дакладу тав. Адамовіча.

Прамова тав. Фаміна.

(РСФСР).

Я спыняюся на першай частцы вельмі цікавага дакладу беларускага ўраду. У першай частцы дакладу тав. Адамовіч казаў, што відзе ў сьвене ня можа быць пастаўлен такі даклад на абгаворанне ўраду. На якіх прычынах, гэта мы добра ведаем. Я мімазоль паддацца тэй радсьці, якой былі прасіркнуты словы т. Адамовіча, калі ён гаварыў. Я хоць і не беларус, але мне ўласціва гэта радсьць, якую павінен адчуваць кожны, хто вызваліўся з-пад ўціску царызму. Мы чулі тут гісторыю мучэньнаў беларускага народу, і ў гэты момант я прыпомніў мучэньні і іншых нацый, у тым ліку і вялікадзяржаўнай нацыі — расейскай, якая была прыгнетанана царызмам ня менш, як і іншыя. Той жа сізун, які гулаў на сьніне беларусаў, быў знаём сялянам і Тамбоўскай і Саратаўскай губ.

Тав. Адамовіч у сваім дакладзе спыніўся на

Прамова тав. Фэлікса Кона.

(РСФСР).

Дарагія таварышы! Калі мы служалі даклад ураду Украіны, і сеньня, калі слухалі даклад беларускага ўраду, відэлася ў вочы тое, што таварышы, якія будуюць свай жыццё на павых падставах, самі не заўважалі тэй вялізнай працы, якую яны робяць.

Тав. Адамовіч, робячы даклад, прайшоў міма характэрных момантаў з жыцьця беларускага краю. Я часта бываў у Беларусі і магу сунастаіць паасобныя моманты яе жыцьця.

Успамінаю я той час, калі польскія паны распраўляліся з беларускімі сялянамі, калі сіла

польскай інтэрвэнцыі.

ён даў аскравы малюнак расстраляў і зьдзекаў над беларускім народам з боку польскіх паноў. Тут да рэчы будзе ўспомніць аб рыскай згодзе, пасля ўтварэньня якой здавалася, што мучэньні беларусаў ужо канец. Так іно і вышлі ў адносінах да тых беларусаў, якія засталіся ў саветскім краі. Але гэта частка беларускага насельніцтва, якая засталася за ружыжом Саветскага Саюзу, знаходзіцца пад удіскам і пасля рыскае згоды. І я разумю боль і трывогу дакладчыка за лёс свайх братаў, што знаходзяцца па-за межамі Саветскага Саюзу. Мы глыбока абураны зьверствамі і зьдзекамі над беларускім народам. І няхай наш годзе з гэтай трыбуны разьліцца па ўсім Саюзе і далейці да нашых зарубешных братаў, незалежна ад нацыяналістычнасьці, якія жыўць яшчэ ў прыгнетанні.

тым успамінаю час, калі палкны былі выкінуты з тэрыторыі Беларусі. У гэты час сялянства хоць і супаколілася, але ўсё-ж яно не адчуваў слабе яшчэ гаспадаром краі. Быў я ў Беларусі і ў апошні час. Я бачыў там ужо гаспадароў краі, якія прымаюць актыўны ўдзел у будаўніцтве новага жыцьця.

Тав. Адамовіч параўнаваў становішча нацменьсасцяў у Польшчы са становішчам нацменьсасцяў у нашай Беларускай Саветскай рэспубліцы. Само сабою зразумела, што гэта — не вартыя для параўнаньня. Па мойму, треба былі параўнаць становішча польскага селяніна ў

нас са становішчам польскага селяніна ў Польшчы. З гэтага параўнаньня мы ўбачым, што пралетарская культура куецца толькі тут, а ня там, за ружыжом.

Мы, таварышы, жывём у трывожны перыяд, калі божны з нас, асабліва беларускі селянін, знаходзіцца на суседзтву з капіталістычнай дзяржавай, можа чакаць нападу з боку свайго суседа. І, ня гледзічы на гэта, таварышы, мы павінны тут адзначыць, што ў Беларусі сялянства прымае актыўны ўдзел у выбарах. Гэта, таварышы, вельмі паказальна.

І яшчэ паказальна, таварышы, тое, што зьезд прадстаўнікоў польскіх сялян, які адбыўся ў Беларусі, а таксама першы зьезд саветаў польскага раёну на Украіне зрабілі адну і тую-ж язіву. Яны завілі: «Наша башкаўшычына тут, і мы будзем не адбудоўваць усё да апошняй кроплі крыві!» (Гучыня воплескі).

Прамова тав. Шурупавай.

(РСФСР).

Мис, як сяляны зь даўняй Сібіры, прышлося даведацца аб тым, як мучыліся нашы браты-беларусы. І мне ўспомніліся мучэньні нашых сібірачоў. Страшна ўспомніць, што рабілі ў тым дні гэтыя барбары. Яны забралі нашых мужоў на фронт, гвалтавалі нашых жапчын, але мы, сібіркі, далі ім добры адпор, і гэтакму прахвосту Калчаку далі столькі жару, што ён і па тым сьвене не забудзецца. У нас гады ня было стралябаў, але мы іх самі кавалі. Мы ўсе выступалі, як адзіны супроч гэтых чужакаў. І цынер, таварышы, мы ў Сібіры жылі добра. Мы больш не баімся гэтых барбароў.

Вось тут таварыш з Беларусі расказаў нам аб Польшчы, якая гошчыць на нас свае зубы. Але

Таварышы, як бы яна ні тачыла зубы, з гэтай нічога ня будзе, бо мы ўсе як адін пойдзем на барацьбу, створым дружную сямію і адаб'ём напор ворага. Нам трэба жыць адной шчыльнай сямай, працаваць не за страх, а за сумленне, і тады ні адна барбарская рука ня ўзімецца на нас. Мы хочам жыць мірна, але калі нас выклікаюць на вайну, дык мы яшчэ параўнаемся сіламі!

Прамова т. Воўкава.

(Росфор).

Усю дзейнасць беларускага ўраду я павінен ахарактарызаваць, як падвиг. Ведаючы, якую спадчыну яны атрымалі, у якіх умовах ім прышлося працаваць, інакш і нельга ахарактарызаваць іх працу і нельга патрабаваць больш таго, што зроблена ўрадам Беларусі.

Мне здаецца, што тут на сесіі мы павінны будзем вынесці пастанову адносна таго, каб дапамагчы Беларусі ў далейшым праводзіць сваю вялікую працу. Пі для кога не скарэт, таварышы, што ў выпадку нападу на нас нашых суседзяў, Беларусь павіна будзе прыняць удар у першую чаргу. Гэта трэба прыняць пад увагу і стварыць такія ўмовы, каб у Беларусі можны грамадзянін быў падрыхтаваным ісьці ў бойву супроць ворага.

Я думаю, таварышы, што нам трэба будзе звярнуць сур'езную ўвагу і на палешаньне імясці прадуцтваў беларускай прамысловасці. Гэта тым больш патрэбна, што беларуская прамысловасць па вырабу засталася, якая складае 21 проц. усяго гэтае прамысловасці Саюзу, мала звяртае ўвагі на якасць сваей прадукцыі.

Прамова тав. Скарбэн.

(Украіна).

Два розных пачуцці вызікае даклад ураду Беларускай рэспублікі. З аднаго боку, мы бачым вялікі пераспектывы будаўніцтва, бачым, як адраджаецца народ, які быў доўгі гады пад уціскам, а з другога боку мы бачым твар Бартоля, які ганарліва аднімае акрываўленыя вачушы дэпутатаў беларускай грамады. Ён з заідраб'я глядзіць на адраджэнне гэтага краю. Зусім зразумела, што гэта суседства з Польшчай перашкаджае нам сканцэтраваць усю нашу энэргію на праблеме гаспадарчага і культурнага будаўніцтва Беларусі.

Я павінен успомніць тут п. 7 рыскае згоды, наводдуг якой польскі ўрад абяцаў выканаць узятыя на сябе абавязкі. Гэтага ён не зрабіў, і я лічу, што наш урад, улічваючы абурэнне народу, прадстаўнікі якога з'яўляюцца тут мы, члены Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту, павінен прад'явіць польскаму ўраду адпаведнае напамінаньне аб п. 7 рыскае згоды.

Пераходзячы да нацыянальнага пытання, я хачу сказаць некалькі слоў аб польскім насельніцтве. Мы маем яшчэ вялікі перажыты стары ладу. Гэты перажыты ня так хутка можна знішчыць. Я кажу аб тым, што на масы польскага сялянства вялікі ўплыў мае каталіцкае духавенства, з цэпкіх лап якога трудна вырваць сялянства. Але нам, таварышы, трэба да гэтага імкнудца ўсімі сіламі. Нам трэба павярнуць наш рух у бок гаспадарчага ўзмацнення беднаты, у бок саюзу бедняк з сярэдзяком, каб праз палешаньне матар'яльнага становішча сялянства даць яму магчымасць вываляцца з-пад уплыву каталіцкага духавенства.

Прамова тав. Ларына.

(Росфор).

Беларуская рэспубліка бліжэй, чым якая небуўла іншая рэспубліка, стаіць да капіталістычнага свэту. Гэта рэспубліка першая павіна будзе прыняць удар ад капіталістычнага свэту, калі гэты удар будзе нанесен. У гэтым яе асабліва роля, і гэты абставіны выклікаюць асаблівую ўвагу Саюзу Савецкіх Рэспублік да Беларусі. Вось чаму ўнутраная праца Беларусі, гэта — палітычная праца, і мы ня можам даваць ацэнку ёй разам са ўсімі іншымі рэспублікамі. Мы імкнемся з найбольшай справядлівасцю размяртваць сваю ўвагу да рэспублік, уваходзячых у Саюз. Але з тае прычыны, што Беларусь з'яўляецца перадавым атрадам усяго Саюзу, мы ня можам у аднолькавай меры размярковаць сродкі і сілы, калі гаворым аб Беларусі. Я лічу, што пры абгаварэнні дакладу беларускага ўраду і дакладу ад бюджэце Саюза, гэты абставіны будуць прыняты пад увагу.

Калі я кажу аб тым, што Беларусь першая павіна судзе прыняць удар, я думаю, які ўсе мы, што мы, савецкая краіна, імкнемся да міру. Мы ведаем, што за апошнія гады мы так вырастлі, умацаваліся, што нам лягчай, чым 6-7 год таму назад, адбіць занесены над намі удар. І хоць мы ведаем, што наша магучасць значна больш вырастала, чым магучасць нашых суседзяў, — мы ўсё-ж пакладаем усе сілы для таго, каб ухіліцца вайны.

Гісторыя працуе за нас. Тав. Адамовіч расказаў тут казачка гісторыі, якая гаворыць аб тым, што пасля разрухі, пасля інтэрвенцыі, беларуская краіна адраджаецца, а рабочыя і сяляне гэтай краіны сваімі рукамі аднаўляюць сваю гаспадарку, і будуць сваю культурную працу вызваленага народу павіна ру. Гэта праца вызваленага народу павіна з'яўляцца прыкладам для другіх нацыянальнасцяў, якіх ня вызвалены.

Я ўпэўнен, што выкажу настрой ня толькі расейскіх рабочых і сялян, але і працоўных

Прамова тав. Скрыпніна.

(Украіна).

Я з асаблівай увагай і пачуццём слухаў даклад прадстаўніча Беларускай Савецкай Сацыялістычнай рэспублікі. Нам, працаўнікам Украінскай рэспублікі, трэба і можна з такой увагай адносіцца да дакладу беларускага ўраду. Нас, украінскіх рабочых і сялян, звязваюць з беларускімі рабочымі і сялянамі доўгія старогадзды прыгнечаньня, якім царскі ўрад праследваў гэтыя нацыянальнасці. І ў Беларусі, і на Украіне толькі пасля царызму стаў сапраўды магчымым уздым нацыянальнай культуры. Толькі савецкая ўлада вызначыла шляхі для нацыянальнага развіцця. У нас з беларусамі адны шляхі.

Нам цяпер — і украінцам, і беларусам — нельга ўзьнімаць сваей культуры без таго, каб не паставіць ва ўсю шырыню пытання аб нацыянальных меншасцях у нашай краіне. Мы, украінцы, у сябе паставілі гэта пытаньне.

Я вельмі здаволен, што на гэты шлях сталі і беларусы.

Лічы, паданыя тут т. Адамовічам, паказваюць, што процант школ на расейскай, яўрэй-

Прамова тав. Пятроўскага.

(Украіна).

Таварышы, кожны з членаў Цэнтральнага Выканаўчага камітэту ведае, што даклад ураду кожнай рэспублікі, уваходзячай у склад нашага Саюзу, ёсць яе дзяржаўны вказан на дзяржаўную спеласць. Тут кожная рэспубліка роўбіць справалду аб тым, што яна зрабіла ў галіне сацыялістычнага будаўніцтва.

Я лічу, што сесія будзе задаволена дакладам тав. Адамовіча. І ня толькі таму, што ён добра зрабіў даклад, але таму, што мы сцвярджаем тут вялікія поспехі Беларускай рэспублікі, якая за кароткі перыяд зрабіла вялікі крок наперад па шляху сацыялістычнага развіцця. Прагледзьце даклад беларускага ўраду, і вы ўбачыце там, як развіваецца прамысловасць Беларусі, як узрастае лік рабочых, як нашы расца па сярэдня плошча, як павялічваецца ўраджайнасць палёў, як пашыраецца пісьменнасць сярод насельніцтва і як развіваецца савецкае будаўніцтва.

Самае асноўнае ў сацыялістычным развіцці, гэта — загады ведаць, што ўсё табой наметанае ты ажыццявіш. У гэтых адносінах Беларусь з поспехам выканала гэту асноўную ўмову сацыялістычнага развіцця.

У галіне савецкага будаўніцтва ўсе мы, саюзныя рэспублікі, з'яўляемся вучнямі Расейскай Сацыялістычнай Федэрацыйнай Савецкай Рэспублікі. У РСФСР — глыбокія асновы сацыялістычнага будаўніцтва. РСФСР — першая заснавала самай маленькай аўтаномнай рэспублікі, і тут мы з'яўляемся яе вучнямі. Усе іншыя рэспублікі ідуць па шляхах РСФСР, якая дае поўную магчымасць нават самым маленькім народнасцям паісьці па шляху іх нацыянальнага самавызначэння. Апошняе далучэнне Гомельшчыны да Беларусі з'яўляецца вялікім гістарычным актам. Дзеля больш шырокага развіцця беларускага народу, РСФСР пашла на далучэнне Гомельшчыны да Беларусі, памятаючы, што ня толькі расейская, але і іншыя нацыянальнасці павінны атрымаць поўную магчымасць свайго нацыянальнага самавызначэння. Даючы гэту магчымасць, мы выконваем волю камуністычнай партыі і правадра яе тав. Леніна.

Даклад і матар'ялы беларускага ўраду зьмешчаны вась у гэтай кніжцы, якая разлана ўсім членам ЦВБ. У гэтай кніжцы ёсць шмат такага, што патрабуе да сябе самай сур'езнай увагі. Па мойму, гэту кніжку трэба было-б разаслаць яўрапейскім вучоным, які сацаць за развіццём нашае краіны, і няхай яны пазнаёмяцца з тым, як прыгнечаныя і влісьменныя народы пры савецкай ўладзе самі, без капіталістаў і іх прыхільнікаў, умеюць весці

Прамова тав. Жукаўца.

(БССР).

Я, як сялянін Беларусі, добра памятаю стан на сваей мове. І толькі цяпер мы добра зразумелі, што толькі самі мы можам будаваць сваю дзяржаву і дамагацца свайго вызвалення. Гаворачы аб гаспадарчым і культурным становішчы Беларусі, нам неабходна зазначыць, што большасць беларускага народу няписьменна. Гэта трэба мець на ўвазе, калі мы гаворым аб

скай і польскай мовах, прыблізна, зусім адпавядаюць ліку насельніцтва гэтых нацыянальнасцяў. Такі-ж процант мы бачым і ў адносінах ліку вучняў, якіх атрымваюць адукацыю на сваей нацыянальнай мове. У гэтай галіне трэба толькі адзначыць, што сярод яўрэйскага насельніцтва ёсць бацькі, якіх ня хочуть аддаваць сваіх дзяцей у яўрэйскую школу. У нас, на Украіне, гэты момант таксама ёсць, але я лічу, што да гэтай трэба пачынаць вучыць на гэтай мове, на якой яны гавораць з самага дзяцінства. Гэта, таварышы, бяспрэчна, і тут ніякія іншыя тэорыі ня могуць мець месца.

Далей я павінен заявіць, таварышы, што нас, украінцаў, звязвае з беларусамі яшчэ адно пачуццё. Рыскае згода правяла лінію па жывому целу і беларускага і украінскага народаў. І калі Беларусь знаходзіцца на рубяжы між СССР і капіталістычным свэтам, дык Украіна знаходзіцца ў такім жа становішчы. Усе сымпатыі украінскага насельніцтва належаць беларускім працоўным масам, будуючым сацыялістычную бацькаўшчыну.

сваю гаспадарку і развіваць яе хутчэй, чым пры капіталістычным рэжыме.

Беларусь з многімі рэспублікамі ідзе разам, а некаторыя і перагнала. Беларусь мае шмат вельмі каштоўных дасягненняў. Шмат становічых бакоў мы адзначаем, заслухаўшы даклад беларускага ўраду, але з поспехамі працы беларускага ўраду трэба адзначыць і некаторыя недахват.

У пабудове бюджэту Беларускай рэспублікі адным з важнейшых момантаў з'яўляецца тое, што падатковы прыбыткі рэспублікі змяншаюцца, а непадатковыя — павялічваюцца. Гэта тэндэнцыя ў бюджэце Беларусі выказана зусім выразна. Але калі мы паглядзім, як размярковаецца бюджэт між акругамі і раёнамі, дык убачым, што на акругі адпускаецца сродкаў больш, чым на раёны. Па мойму, трэба быць больш існаўчым кантраст між акруговымі і раённымі бюджэтамі знішчыць. Мыне таксама не здавальнае асыгнаванне на прамысловасць, правільней, на развіццё прамысловасці. Тут зазначана, што на гэту мэту адпускаяецца ў 1926-27 г. каля 7 мільён. руб. Па мойму, гэта вельмі мала, калі прыняць пад увагу, што ў адносінах да бюджэту гэта складае толькі 10 проц. У нас, на Украіне, на развіццё прамысловасці адпускаяецца ў гэтым годзе 60 мільён. руб. з 200 міль. руб. усяго бюджэту. На гэты бок бюджэту трэба звярнуць сур'езную ўвагу з тае прычыны, што на 5 міль. насельніцтва БССР там ёсць толькі 30 тыс. рабочых.

Таксама мяне не здавальнае асыгнаванне на асвету. Па-мойму, шмат сродкаў з бюджэту выдана на сярэднюю і вышэйшую адукацыю, а на прафэхічную надзвычайна мала — усяго 42.000 руб. Трэба было-б на прафэхічную адукацыю асыгнаваць павялічыць, а на вышэйшую і сярэднюю школу паменшыць. Гэта выклікаецца хоць-бы тымі меркаваннямі, што наш брат пралетары, скончыўшы сярэднюю ці вышэйшую школу, ня хоча ісьці на фабрыку і на сямю, а стараецца панасці ў бюракраты.

У галіне сельскай гаспадаркі Беларусь мае вялікія дасягненні. Аднак, там, як і ў многіх месцах, намаясца тэндэнцыя да дыферэнцыяцыі сельскай гаспадаркі. Партыя і савецкая ўлада гэта пытаньне вырашае шляхам усямернай дапамогі развіццю калектывнага выкарыстанья зямлі. Толькі так можна ўхіліцца ад павялічвання беднаты ў нашай вёсцы. А між тым у Беларусі вельмі мала развіты сельска-гаспадарчыя калектывы, і гэта трэба адзначыць, як недахоп у працы беларускага ўраду.

узьяняцьці культурнага ўзроўню нашай рэспублікі. На гэты абставіны сесія павіна звярнуць увагу і дапамагчы нашай рэспубліцы звышчыць цемру. Праўда, калі раней у нас на вёску была адна школа, то цяпер іх тры, але ўсё гэта ня вычэрпае ўсіх нашых патрэб у гэтай галіне. Цяга беларускага сялянства да ведаў вялікая і пагэтану трэба як мага хутчэй здаволіць культурныя патрэбы сялянства.

Цяпер я скажу адносна сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі. Тав. Адамовіч сказаў, што для ўзьяняцьці нашай сельскай гаспадаркі нам патрэбны сродкі. Гэта зусім справядліва, так як наша краіна — земляробчая, а шмат ёсць у нас зямель нявыгодных для земляробства. Нам сапраўды патрэбны сродкі на мэларацыйную працу і на ўгнаенне пасевай зямлі.

Я хачу бы яшчэ тут звярнуць увагу сесіі на становішча беларускіх лесарубаў, якіх за мізэрную плату працуюць цэлыя суткі. Ім неабходна дапамагчы.

Ня глядзячы на ўсе гэтыя недахопы, наш беларускі пралетарыят і ўся беларуская вёска добра разумеюць, што наша рэспубліка шыбымі крокамі ідзе да сацыялізму, і стараюцца дапамагчы ёй у гэтай вялікай справе.

Прамова тав. Жарына.

(БССР).

Калі параўнаць наша мінулае з сучаснымі момантам, то убачым, што мы значна вырастлі, што наш сялянін звязваеця з савецкім будаўніцтвам.

Я вачывіцца ўсё будаўніцтва, якое праведзена ў Беларусі. Толькі з 1923 г. у Беларусі пачынае замацоўвацца савецкае будаўніцтва, значна пазней, чым у іншых рэспубліках. Нашы сельскія саветы яшчэ нядаўна былі вельмі слабыя, ня былі інструктаваны з боку павятовых, акруговых і губерскіх выканкомаў, але да гэтага часу ўзмацніліся, наш урад паставіў іх у адпаведныя ўмовы, стварыў магчымасць правяраць іх працу на месцы і аказываць ім адпаведную дапамогу.

У галіне нацыянальнай палітыкі таксама праведзена вялікая праца. Мы бачым ня толькі пабудову школ беларускіх, яўрэйскіх, польскіх і латыскіх, але таксама, што сельскія саветы вядуць адпаведную гаспадарчую і культурную працу на мове данай нацыянальнасці. Правядзены нацыянальнага пытаньня ў умовах Беларускай рэспублікі — праца, зразумела, вельмі цяжкая, але і з гэтай працай беларускі ўрад справіўся.

І ў гаспадарчым будаўніцтве мы бачым вялікія поспехі.

Што-ж датычыцца ўзмацнення нашай прамысловасці, тав. Адамовіч у дакладзе сваім падкрэсліў, што наша гаспадарка вельмі бедная і патрабуе адпаведнае ўвагі з боку Саюзу ССР, у прыватнасці ў адносінах электрыфікацыі і хутчэйшага правядзеньня мэларацыі.

У гэтай галіне зроблена ўжо шмат, але ўсё-ж у працы па мэларацыі ёсць недахопы. Перш за ўсё нашы пляны па мэларацыі ня ўвязаны з плянамі іншых рэспублік, у прыватнасці з РСФСР.

Далей я хачу заставіцца на пытаньні аб сацыялістычных элемэнтах у нашай вёсцы — арцелях, камунах і інш.; на чарзе з дасягненнямі ў гэтым напрамку ў нас ёсць недахопы, якіх трэба ў далейшым зжываць.

Кажучы аб нашых калектывных гаспадарках і арцелях, трэба падкрэсліць, што ў нас у сучасны момант займаюцца земляробствам шмат яўрэйскіх калектываў, якім раней царскі ўрад не даваў магчымасці працаваць на зямлі і якіх па гэтану прымушаны былі зьямацца дробным гадлем. Гэтыя земляробы чакаюць ад нас дапамогі, якую беларускі ўрад аказвае ім і якую трэба аказваць і ў далейшым.

Сесія ЦВБ Саюзу ССР павіна будзе ўлічыць усе асаблівасці нашай Беларускай рэспублікі: беднасць, няписьменнасць, малазямелье. Мы чакаем дапамогі ў гэтым напрамку, як указаньнямі і саветам тут на сесіі, так і шляхам водпуску сродкаў па бюджэту.

Прамова тав. Стуря.

(Заняўназе).

Я хачу вітаць нашых сяброў і таварышоў беларусаў ад рабочых і сялян Закаўказ'я. Калі сяляне і рабочыя Беларусі стаяць на заходнім фронце нашага Саюзу, то рабочыя і сяляне Закаўказ'я стаяць на абароне Саюзу на ўсходнім фронце.

Сесія ЦВБ СССР заслухала даклад аб працы беларускага ўраду, зроблены тав. Адамовічам. Калі рабіць ацэнку гэтану дакладу, то з'яўляецца ўражанне, што нашыя беларускія таварышчы ў сваей працы прытрымліваліся ўраўніцельнага спосабу, звяртаць аднолькавую ўвагу ўсім галінам будаўніцтва рэспублікі.

здаецца, што камісія, а затым і ўся сесія павінны будуць сказаць, што зроблена шмат, але прадастаць зрабіць яшчэ больш, а патаму неабходна для далейшай працы адпусціць адпаведныя рэсурсы.

Прамова тав. Багірава.

(Азербайджан).

Умовы працы таварышоў беларусаў нам, загаўказаным, вельмі зразумелы. Гэтыя ўмовы ў два разы цяжэйшыя, два разы адказныя, чым у іншых раёнах нашага Саюзу. Нам і беларусам ня толькі прыходзіцца наладжваць і ўзмацняць адзінства, дружбу і мір сярод асобных нацыянальнасцяў, але і прыходзіцца быць ўзвешанымі саветаў будаўніцтва ў вачох суседніх народнасцяў і суседніх дзяржаў.

Адзначаючы сёння на 3-й сесіі Саюзнага ЦВК вялізарны дасягненні ва ўсіх галінах будаўніцтва Беларускай рэспублікі, мы павінны падумаць і аб 40 проц. беспрацоўнага сялянскага насельніцтва. Трэба перш за ўсё ўзмацніць водпуск сродкаў на палепшанне сельскай гаспадаркі, асуджэнне, неабходна ўзмацніць шляхам мэліарацыі механізацыю сельскай гаспадаркі, яго інтэнсіфікацыю. Але нават пры поўнай механізацыі і ўдасканаленні вядзення сельскай гаспадаркі задача палепшання становішча краіны так проста не вырашаецца. Неабходна фарсіраваць стварэнне гарадзкой прамысловасці, развіць тэя галіны прамысловасці, якія маюць да гэтага выключнае прадпасылкі.

Прамова тав. Марозава.

(Ноўгарад).

Нацыянальным пытаннем займаемся ня толькі мы тут, на сучаснай сесіі, але ім займаюцца і буржуазныя ўсіх краін. Толькі мэты і мэты падходу да гэтага пытання ў нас супроцьлеглыя. Мы абгаварваем нацыянальнае пытанне, ставячы мэтай культурна-эканамічнае развіццё нацыянальнасці. У буржуазных парламентах нацыянальнае пытанне абгаварваюць дзеля таго, каб вынішчыць дробныя нацыі. У нашым Саюзе няма дробных народнасцяў. У нас адзіная сям'я раўнапраўных народнасцяў.

Даклад беларускага ўраду дапоўнены выступленнямі рабочых і сялян беларусаў, на сутнасці зьяўляецца на гэтай сесіі калектыўным дакладам беларускага народу.

Шлях развіцця Савецкай Беларусі цяжкі. Але гэта—удзел і ўсіх іншых рэспублік Саюзу. Мы ўзялі на сябе задачу будаваць сацыялізм у капіталістычным абкружэнні. Гэта справа цяжкая. Але рабочыя і сяляне паказалі, што яны не баяцца цяжкасцяў і ўмеюць іх перамагчы агучылімі сіламі. Савецкая Беларусь і ў далейшым атрымае ад Саюзу поўнае падтрыманне ў сваім далейшым будаўніцтве.

Прамова тав. Курца.

(Нямрэспубліка).

З дакладу тав. Адамовача мы бачылі, што Беларусь ўзбагацілася ў тэрытарыяльных адносинах часткай Гомельшчыны. Гэта зьяўляецца вялікім фактарам ажыццяўлення нацыянальнай палітыкі. Гэта факт, які неабходна асобна адзначыць і падкрэсліць на гэтай сесіі. Беларусь атрымала ад РСФСР 15.700 кв. кілім. тэрыторыі, павялічышы тым сваю тэрыторыю на 14 проц. Насельніцтва новададзенай тэрыторыі складае 800 тыс. чал., з каторых 70 проц.—беларусы. Адначасова Беларусь значна ўзбагацілася і прамысловасцю. На новай тэрыторыі ёсць паперная прамысловасць, дрэваапрацоўчая, фабрыка запавак. У адносинах прамысловасці Беларусь узбагацілася на цэлых 35 проц. Узбагацілася яна таксама чыгуначнай сеткай на 281 км., узбагацілася і воднымі шляхамі: верхняй плыняй Дняпра і яго прытокамі —Прыпяццю і Вярэзнай.

У капіталістычных умовах гэтая перадача такой дзяржаўнай маёмасці немагчыма без значных канфліктаў, без вялікіх міжнародных ускладненняў, камбінацый і г. д. У нас перадача адбылася інакш. Насельніцтва гэтай тэрыторыі вітала гэта перадачу, разумеючы, што ў ёй зьявіцца глыбокі сэнс, што беларускае насельніцтва атрымае, такім чынам, магчымасць больш паспешнага культурнага і гаспадарчага развіцця.

Неабходна на гэтай сесіі падкрэсліць, што гэтым прыклад салідарнасці і мірнага братэрскага нацыянальнага суіцця зьяўляецца як бы дэманстрацыя супроць таго, што робіцца зараз у беларусамі ў Польшчы.

Прыклады задурэння малых нацыянальнасцяў ёсць ня толькі ў Польшчы. Вы ведаеце, што ў Румыніі распраўляюцца з другой часткай нацыянальных меншасцяў. Тым больш па-

Да перавыбараў гарадзкіх саветаў.

БЕЛАРУСКІ ПРАЛЕТАРЫЯТ ПРАВЯРАЕ ПРАЦУ САВЕТАЎ.

Саветы чакаюць ад працоўных масаў ацэнкі іх чыннасці.

Нашай мэтай зьяўляецца ўцягненне ўсяго працоўнага насельніцтва ў кіраўніцтва дзяржавы.

САВЕТЫ-ОРГАНЫ ПРАЛЕТАРСКАЙ ДЫКТАТУРЫ ТАДЫ ЗМОГУЦЬ ЗМАГАЦЦА З БЮРАКРАТЫЗМАМ І ВАЛАНІТАЙ, ЯК У ГЭТАЙ БАРАЦЬБЕ ПРЫМУЦЬ УДЗЕЛ ШЫРОКІЯ МАСЫ РАБОЧЫХ І СЯЛЯН.

Падрыхтоўка ў самым разгары.

[Гор. Мазыр].

Падрыхтоўчая праца да перавыбараў Мазыр-скага гарсавету знаходзіцца ў самым разгары. Для гэтага з боку партыйных, прафесіянальных і савецкіх органаў прымаюцца ўсе захады для ўцягнення ў гэтую працу ўсю шырокую масу працоўных.

9-га лютага ў клубе Томскага адбыўся шырокі сход работніц і жонак рабочых, на якім быў заслуханы даклад аб працы гарсавету і ўдзелу жанчын у перавыборах яго. Гэты сход паказаў, наколькі жанчыны ўжо ўсвядомілі важнасць і значэнне працы гарсавету. Выступаўшы ў спрэчках жанчыны ўпаўне сур'ёзна і дэталіта падыходзілі да кожнага асобнага пытання ўсіх галін савецкага будаўніцтва. Трэба адзначыць, што жонкі рабочых і служачых, абравны ў гарсавет, упайне апраўдалі сябе на гэтай працы і вымавілі максимум энэргіі і ініцыятывы.

Усё гэта гаворыць за тое, што жанчыны да сучасных перавыбараў яшчэ больш падрыхтаваны і прыме самы актыўны ўдзел у перавыборах новага гарсавету. У сучасны момант праводзіцца шырокая растлумачваючая кампанія аб савецкім будаўніцтве і ўдзелу гарсавету ў ім.

За тых, каторыя ў хустках.

[Ураманні з заключнага пасяджэння Менскага гарсавету].

Апошнія пасяджэнне старага Менскага гарсавету.

Сёння старшыня т. Яцкевіч будзе рабіць падраўнак гадавой працы.

Прыходзіць нават і тэя, хто ня можа пахваліцца частым наведваннем пасяджэнняў пленуму ці сэкцыі. Няма чаго гаварыць—ёсць і такія.

Семая гадзіна—а зала Менгарвыканкому ўжо запоўнена людзьмі.

Вось сядзяць дзеве жанчыны дэпутаткі. Прыслухоўваюся, аб чым гавораць:

— А шмат ужо людзей зьявілася сёння!

— А каб заўсёды столькі прыходзіла...

— Усё ж большасць досыць актыўна працавала.

— Вы ў якой сэкцыі былі?

— У РСІ. Ведаеце, самая найцікавейшая са ўсіх сэкцыяў.

— Чаму ж гэта? І ў камунальнай і іншых сэкцыях ёсць шмат цікавага.

— Але, працуючы ў РСІ, вы бачыце хутка вынікі сваёй працы. У іншых—цяганіна.

— Вадай што тае...

— Калі я зноў пападу ў савет, буду працаваць толькі ў сэкцыі РСІ.

Гэтак гаварыла на від няпрыгледна жанчына ў хустцы. І я чамусьці рашыў, што жанчыны-дэпутаткі вязумоўна больш уважліва адносяцца да сваіх грамадзкіх абавязкаў, чым мужчыны. Гэтыя дэпутаткі гаварыць з трыбуны ня могуць, царпліва слухаюць, яе часамі аратарствуець краснамоўны мужчыны, а з фактычнай працай усё-ж лепш справляюцца вось гэтыя, каторыя ў хустках. І нявольна мне хочацца крываць: «Таварышы, хочаце, каб была праца, хочаце, каб ваш наказ выконвалі на 100 проц., абірайце жанчын. У іх пачуццё доўгу больш, чым у мужчын».

Па гэтаму пытанню з вялікім дакладам выступіў 10-га лютага на нарадзе прафактыву адказны сэкратар акругома КПВ—т. Сасноўскі. На гэтай нарадзе было таксама падкрэслена аб неабходнасці ўдзелу ў перавыборах гарсавету ўсіх 100 проц. членаў саюзаў і іх утрыманцаў, і што гэту кампанію неабходна асвятляць яе ў цэнтральным друку, так і ў сьценных газетах.

Нашы клубы і чырвоныя куткі яшчэ да гэтага часу не ўсвядомілі, што яны таксама павінны прымаць удзел у гэтай працы. Не абавязальна на тое, што справядлівая кампанія знаходзіцца ў разгары і ідзе самая кіпучая падрыхтоўчая праца да перавыбараў гарсавету, на сьценнах, як у клубе, так і ў чырвоных кутках няма ніводнага дэзунгу ці паявата аб гэтай кампаніі.

Трэба спадзявацца, што ўсе тэя памылі і дэфекты, якія адзначаюцца на ўсіх правядзеных сходах і нарадах, будуць зьнішчаны і гэта паслужыць залогам, што перавыбары гарсавету ў гэтым годзе прайдуць з большым посьпехам.

М. Валельнік.

І калі пачалося пасяджэнне, я ўчыў падкрэсьленне сваёй думкі.

Таварышы дэпутаты, зараз вам зробіць інструкцыйны даклад аб дзейнасці Менскага гарсавету Х скліканьня т. Яцкевіч. Слухайце уважліва, бо вам жа прыдзецца адчытывацца перад выбаршчыкамі, а друкаванага дакладу хутка ня будзе,—абвясніце старшыню сходу.

— Як-жа гэта, ня маючы друкаванага дакладу, адчытывацца перад выбаршчыкамі. Трэба было сваячасова надрукаваць,—так крычалі зваду мужчыны.

Гэта і былі мусіць тэя, хто ня можа пахваліцца частым наведваннем пасяджэнняў пленумаў ці сэкцыяў.

Тое, што зрабіў гарсавет за год, можна выказаць некалькімі словамі з прамовы таварыша Яцкевіча:

— Гарсавет цалкам выканаў наказ пралетарскага Менску: «Мы вайны ня хочам, мы жадаем міру», і мы займаліся ўзмацненнем сацыялістычнага будаўніцтва.

— У мінулым годзе даходы былі больш выдаткаў, у гэтым—усе даходы ідуць у выдатак.

— Горад траціў на аднаго грамадзяніна 18 руб. у год, а сёлета гэтага лічба ўзраста да 23 руб.

Таварышы і грамадзяне, я не праціўнік мужчын, але, калі вы хочаце, каб добрабыт гораду палепшыўся, каб цэны знізіліся, каб на вуліцах было больш свету, каб наогул яшчэ больш умацаваліся наша сацыялістычнае будаўніцтва, абірайце ў новы савет больш жанчын!

Няхай жыве жанчына—дэпутат новага Менскага гарсавету!

У. Л.

вінна быць падкрэслена тая салідарнасць, якая існуе не на словах, не ў дэвярацыі, а на справе ў нас, у Савецкім Саюзе.

Даклад беларускага ўраду паказаў нам, што

Прамова т. Цыганова.

[БССР].

Праўду гавораць, што ў Беларускай рэспубліцы мала праводзілася культурная праца. Але треба памятаць, што на перашагдажкі вялікія труднасці. Перашагдажкі нашай працы і наша суседства з белай Польшчай. Там беларуская нацыянальнасць прыгнечана. Рабочыя і сяляне Савецкай Беларусі робяць усё, каб дапамагчы сваім братам, якія знаходзяцца ў прыгнечанні. Ня глядзячы на тое, што яны самі жывуць вельмі бедна, яны адліваюць ад сваёй заробку працоўныя грашы для дапамогі тым, якія знаходзяцца за польскай граніцай. Культурная праца будзе расці, калі матар'яльнае становішча палепшыцца. Цяпер робіцца усё, што ў нашых сілах.

нацыянальная палітыка нашай партыі і савецкай улады праводзіцца правільна. Посьпехі Беларускай новае вялізнае дасягненне савецкай улады.

Асабліва цяжкае становішча ў нас у кватэрамі. У Беларускай рэспубліцы больш, чым у іншых саюжных рэспубліках, аўрэйскай беднаты. Мы павінны цяпер, хоць мы і самі бедныя, дапамагчы аўрэйскаму насельніцтву. Мы павінны частку з іх надзяліць зямляй, а частку прыняць на фабрыкі і заводы.

Прамысловасць у нас невялікая, а між тым шмат у нас падлеткаў, якіх треба прыстроіць на працу. Вось чаму ў нас і жаночае беспрацоўе. Трэба будаваць новыя заводы і дапамагчы ў гэтым Беларусі павінен увесь Саюз. Асабліва неабходны нам тэкстыльныя фабрыкі. Нарэшце, треба палепшыць і становішча нашых забаронцаў-чырвоаармейцаў. (Аплэдысменты).

Пытанні рабочага быту —у першую чаргу.

[Віцебск].

Клюб махорачнай фабрыкі не змяшчае ўсіх рабочых, зьявіўшыся на сход для абгаварэння справядлівага гарсавету. Сталіць у праходзе, калі прызываюць, запойнілі ўсе слабодныя куткі. Присутнічае на сходзе 150-160 чал., з 200 чал., гэта значыць 75-80 проц.

Тав. Генштафт—дакладчык гарсавету зрабіў варткі агляд міжнароднага становішча, і з тым перайшоў да грунтнага дакладу.

Даклад закончан. Пачаліся пытанні і спрэчкі. Нядаўнае павышэнне кошту вады адбываецца на бюджэце рабочага. Чаму бярэцца плата ў ясельтах?

Гарсаветам мала зроблена ў галіне барацьбы з беспритупнасцю. Чым растлумачыць, што з адной школы нельга перайсці ў другую?

Што зроблена гарсаветам у адносинах ліквіднага хуліганства? Чаму ЦРБ бярэ дадатковы пай? Чаму няма хуткай дапамогі? Ці будзе пашыран маслабойны завод?

Пераважная большасць жанчын у складзе сходу растлумачае і характар спрэчак і характар пытанняў, задазеных дакладчыку: усё гэтыя пытанні рабочага быту. Сход прайшоў жыва пры вялікай актыўнасці прысутных. Ст—п.

Адобрылі дзейнасць гарсавету.

(Гомель).

Жыва прайшоў сход у трудкалектыве «Ларок», пасля дакладу былі спрэчкі. Выступаўшы таварышы затрымліваліся галоўным чынам на пытанні аб неабходнасці перадачы «Ларва» гадзінавай арганізацыі ці выдзелены яго ў самастойную адзінку.

Сход ухваліў, што лінія гарсавету была правільная, у прыватнасці, і раённае пабудаванне гарсавету сябе апраўдала. Арганізацыя аўрэйскай камеры нарасца ўпаўне матэагодна.

Выбаршчыкі даручылі гарсавету ў далейшай працы сачыць за правядзеннем зьвязаных дзён. Паклапаціцца аб навялічэнні дзейных устаноў, умацаванні барацьбу ў дзіцячай беспритупнасцю. Сход выказаўся за тое, каб у трудкалектыве «Ларок» не рабіць зьмен.

Л. М.

Фінансавая сэкцыя не працавала.

На сход зьявілася мала народу.

(Віцебск).

Сход рабочых і служачых дарожных вучасткаў і пабудовкі чыгуны начаўся з вялікі спаўняненнем.

Для заслухоўвання справядлівага зьявілася ўсяго 44 проц. выбаршчыкаў.

Характэрна адзначыць, што ад прафтэхшколе заместа 30 чал. зьявілася толькі 3.

Па заканчэнню даклада старшыня пытае: «Якія будуць пытанні?»

Усе маўчаць.

«Няужо ў гарсавете ўсё гладка?»

Маўчаць.

«Хто хоча выказацца?»

Маўчаць.

Вельмі цяжка было расказаць выбаршчыкам, але нарэшце нехта асьмеліўся. Загаманілі.

І выявілася, што гаварыць ёсць аб чым.

Выказваліся і аб выніжэнні рознічных пэй, і аб кватэравай плаце, і аб келсімі санітарным становішчы пякарняў, і аб пачатку будаўнічага сэзону і аб больніцах.

Асобна затрымаліся на працы фінансавай сэкцыі гарсавету.

— Дзе—кажа адзіны выступаўшы—гэткае шырокае поле дзейнасці, як у фінансавай сэкцыі? А між тым ёю нічога ня зроблена: члены фінансавай сэкцыі ня ўдзельнічаюць нават у складанні гарадскога бюджэту.

Гаварылі яшчэ аб бюракратызме, аб банях аб самапраўстве дамаўладцаў. Праўда, врыху раскаціліся, але ўсё-ж актыўнасці вялікай ня было.

Калі-ж мы раскачаемся!

Ар. Г.

ХРОНІКА.

У з'вязку з арганізацыйнай нацэрту наменшасцаў, які будзе прыстасаваны да ўсербеларускага з'езду саветаў, ідзе ўзмоцненая падрыхтоўка студыям пры Галоўнаўрацкай рэспертуры, які складаецца з чатырох беларускіх песень, з яўрэйскіх, польскіх, літоўскіх і латышскіх.

Усербеларускі а'б'яднанне мастакоў. Нар. Кам. Унутраных спраў зацьвердзіў статут усербеларускага а'б'яднання мастакоў.

Мэта а'б'яднання—згуртаваць усе мастацкія сілы Беларусі і садзейнічаць Нар. Кам. Ас'веты ў галіне арганізацый розных выставак і інш.

Стралковы спорт. У сучасны момант на БССР працуе 16 цэраў. Пры іх існуюць стралковыя гурткі ў якіх налічваецца звыш 300 чал.

У большасці цэры арганізаваны пры фабрыках і заводах. Рабочыя вельмі зацікаўлены ваенізацыяй і з ахвотай наведваюць стралковыя гурткі.

Дзень жанчыны на вёсцы. Менскі акруговы кабінет палітасветы разаслаў на хатах-чытальных ліст аб правядзенні дню жанчыны на вёсцы. Пры хатах-чытальных адчыняюцца спецыяльныя куткі сялянскіх і гурткі па дамаводству.

Апроч таго, хатам-чытальным выслана літаратура аб значэнні і задачах жаночага дня.

Нарада па ваенізацыі. ВСФКБ супольна з ЦК ЛКСМБ склікаюць першую нараду па ваенізацыі. На нарадзе будуць разглядаць пытанні аб узмацненні ваенізацыі сярэд камсамольцаў і фізкультурнікаў.

Выстаўна дасягненнэй лікунітаў. У Менскім акруговым кабінете палітасветы адчыняецца выстаўка дасягненнэй лікунітаў. На выстаўцы будуць сабраны розныя матэрыялы з работы вясковых і гарадскіх лікунітаў.

Вініні аб'ядавання вяслярных школ. Закончылася аб'ядаванне вяслярных школ г. Менску. Усяго было аб'ядавана 12 школ.

Камісія па аб'ядаванні знайшла неабходным у далейшым звярнуць увагу на выкладанне грамадзкіх навук.

Яўрэйская мастацкая намісія ІБН распрацавала праграму яўрэйскай катэды пры Віцебскім мастацкім тэхнікуме.

Мэтаў гэтай катэды—падрыхтоўваць настаўнікаў-мастакоў для яўрэйскіх школ.

Здарэнні.

● 14 лютага ў магазыне тэкстыльсывады (Пяц Волі) у часе кражы затрымана вядомая злодзейка-рэцидивістка Е. Бамбізава, якая ўжо ня раз праходзіла праз Крым. Вышук Бамбізава ня даўна вышла з астрогі, дзе адбывала кару за кражы.

● Па Чырвонаярмейскай вул. у д. № 21—2 праз сямейныя няўладды хацела атруціцца гр-ка В. Бурба—26 год. Дзякуючы хуткай дапамозе, Бурба адраванна.

● У районе 2-га аддзялення міліцыі вёска Дворышча на вясельлі, гр-н М. Карзюк смяротна ранаў важка П. Мадзішко. Крымінальны Вышук Карзюка затрымаў і прыцягнуў да судовай адказнасці.

● У в. Баравая-Слабада (Пухав. р.) гр-не Р. Стрэльскі і П. Чайкоўскі моцна наблілі П. Стрэльскага, які праз дзень памёр. Забойцы затрыманы.

„Прастытутка“.

Другая кіно-фільма вытворчасці Белдзяржкіно.

Першыя гады НЭП'а. У растаранах купец спекулянт. Таксама, як віно, купляецца жаночае цела...

А на вакаліцы Масквы старуха б'е, эксплятуе і зьдэкавацца над сваёй сваячкай—сіратой Любай. За грошы старуха дапамагае суседу дабца ад Любы жаданага, пасля чаго выганяе яе на вуліцу.

Люба пападае ў рукі сводніцы і такім чынам... становіцца вулічнай прастытуткай.

Мянька—тып прафэсійнай прастытуткі. Мяньку—служанку некалі падмануў мамчын сын, а маці выганяе яе на вуліцу.

Надзея—быўшая жонка дробнага гандляра. Муж памёр, засталіся дзеці, і яна прымушана была спачатку згадзіцца на „прапанову“ суседа-гандляра, а потым таксама пайсці па шляху Любы і Мянькі.

Розны лёс маюць усе тры гэтыя прастытуткі. Люба дабілася змены сваёй прафесіі—доктар з дыспансэру накіроўвае яе ў швальню.

Там Люба пачынае сваё новае працоўнае жыццё. Вялікі ўплыў на пераароджэнне мае камсамалец, якога яна любіць.

Надзея таксама дабіваецца працы: Біржа Працы дае ёй месца стралачніцы на трамвайнай лініі.

Толькі Мянька, якая ўжо прывыкла да вуліцы і да свайго жыцця, і далей застаецца прастытуткай.

Вось сюжэт другой кіно-фільмы вытворчасці Белдзяржкіно. Ці здалела Белдзяржкіно сапраўды выявіць у фільме прычыны прастытуцы ў нашы часы і меры барацьбы з ёю? Ці можа гэтая фільма прымусяць падумаць шматлікіх жанчын—прастытутаў над сваім лёсам? Ці паказвае ім выхад з свайго становішча?

З трох тыпаў прастытутаў толькі ў адносна аднай Мянькі ўзят тыпічны выпадак, калі сялянская дзяўчына ідзе на вуліцу. І то гэты выпадак адносіцца да дэвальюцыйнага часу. Што датычыцца рэшты двух—Любы і Надзеі, то гэтыя выпадкі не настолькі тыпічны, наколькі проста выпадкі.

У самой-жа фільме далей гаворыцца, што галоўную масу прастытутаў складаюць сялянкі і работніцы. А хто такі Люба і Надзея? Першая сваячка старухі, ад якой яна ідзе на вуліцу, ня мае чыста матэрыялістычнага характару—выпадак такі, праўда бывае, але усё-ж рэдкі. Другая—быўшая жонка гандляра—выпадак яшчэ больш рэдкі. Такім чынам сапраўдны прычыны сучаснай прастытуцы нам фільма не паказвае. Аўтар сцэнарыя ня здолеў падняць заслону над існуючымі і зараз прычынамі таго, калі на сямлі шлях ідуць сялянкі і работніцы. Патолькі, наколькі фільма мае задачу зрабіць уплыў ня толькі на псыхалогію прастытуткі, а і на псыхалогію грамадзкасці, трэба было высветліць, чым у сучаснай грамадзкасці выклікаецца гэтая зьявіцца.

„Прастытутка“ ўказвае шляхі барацьбы з прастытуцыяй: выдзясненне, майстэрня для прастытутаў і нават камсамольцаў, які дапамагае „выратаваць душу“ прастытуцы Любы. Наўрад ці усё гэта ўплывіць на прастытутку—гледзячы, што сапраўды ёсць выхад з яе цяжкага становішча.

Вельмі „дзешава“ усё гэта зроблена. Ні карцінкі швальні, ні мульціпалкіты з лічкамі прастытуткі не дасягаюць мэты, бо прападнесены часта без патрэбнай сувязі і наогул вельмі сува.

„Прастытутка“ мае вельмі наўны сюжэт, за якім глядач сачыць амаль без усялякай цікавасці.

Дзецца шэраг карцінак, шыбат праўдзівых, але ўсе яны яшчэ не складаюць мастацкую фільму.

Выканаўцы іграюць вельмі звычайна. З тэхнічнага боку „Прастытутка“ таксама слаба.

Прыгожыцца сумнавацца ў карысці ўнецаргоўнага стварэння Белдзяржкіно „Прастытутка“, бо пытанне, закрутае ў ёй, ня мае вялікага значэння для Беларусі.

Калі ўжо рабіць фільмы для агульнага карыстання, якая мела-б дачыненне і да БССР, то было-б ужо карысна стварыць фільму на тэму, напрыклад, аб беспрывітаннасці.

Уогуле больш шуму, чым справы.

Суд.

Пакрыўджаны палюбоўнік.

(Бабруйскае вяр. суд.)

Камандзір батальёну П. Баўтрушэвіч доўгі час хадаў да жонкі гр-на Кісцяк.

Хадзіў без усялякіх перашкоды да таго часу, пакуль гр-н Кісцяк не „закрыў“ іх разам з жонкай на месцы „зачынення“. У гэты час Баўтрушэвіч сустрапа вялікая прычымна—яму Кісцяк моцна нахастылі ў бакі. Як апараны выкаціўся Баўтрушэвіч ад палюбоўніцы, ня помніць, як дамоў папаў.

Сядзіць і думае:

— Якім чынам гэтак здарылася? Ён моцна быў унёўнен, што Кісцяк і сёння, як кожны дзень скісьнез недзе на сходзе. Без павадавання ён ня мог-бы іх накрыць. Нехта павадаў, а хто—чорт яго ведае.

У гэтым месцы Баўтрушэвіч схамануўся, хлопнуў даволна па лобе і сказаў:

— Кастусь... Беда-га-лозік. Так, гэта ён, бо больш няма каму. Ён жыве ў гэтай хаце, ён адзін ведае пра шурі-муры Баўтрушэвіча і Кісцякчыні.

Проз пару дзён, вецерам, у хату К. Белагаловіка, праз вакна з грукатам, увалялася цагляна. Пасля—другая.

Яшчэ праз некалькі дзён Белагаловік ноччу шоў да хаты. Каля варот—выстрал. Белагаловік хацеў зваліць „амагара“, але выбухнуў другі выстрал, у часе якога Белагаловік убачыў толькі твар „амагара да страляб" і без памяці заваліўся на зямлю.

Гэтага-ж дня ў большыцы Белагаловік памёр. Перад смерцю на галіну ачуўшыся Белагаловік раскажаў аб усім ардынатару Ярко, паказаны яго былі на судзе самымі важкімі.

Баўтрушэвіч атрымаў 8 год з суровым адмежаваннем.

С. Азерні.

ПЛАН

справаздачна-перавыбарчай кампаніі Менскага гарадскога савету
Х-га склікання 19-га лютага 1927 г.

№ п/п па ліст.	Назва ўстановы і прадпрыемства	Час справаздавання, сроку	Месца сходу	Дакладчыні
1	1-я Больніца, цэнтральны радзільны дом, радзільны прыток № 1, прац. дыспансэр, фэблячэбніца, дзіцячая клініка і асьлі № 1	7 гадз.	1 Больніца, Ленінская, 54	Лудзвіч К. С. сад. Барскоў Я. Н.
2	Савецкія гаспадарні імя Будзэнага, Чырвоныя міліцыянер і Балотная станцыя	7 „	Клюб сав. гасп. імя Будзэнага	Вельмін
3	Савецкія гаспадарні імя Розы Люксэмбург, імя Лекерта, імя Сцяклова, прыгарад Райкасаюу, працаўнікі зямлі і лесу і батракі адвіночні	4 „	Клюб сав. гасп. імя Лекерта	Улесла
4	Савецкія гаспадарні Чырвоны чыгуначнік, Чырвоны транспартнік, Вольны труд, вучэбная форма імя Эдэльмана (Пятроўніч, с. с.)	4 „	Клюб вучэбнае фармы імя Эдэльмана	Літвіновіч, Лушчык, Шыльман
5	Рабочыя прыватных майстэрняў, працкалектыўнаў швейніку, бяспруаюныя	7 „	Клюб Леніна, Ленінская вул.	Мардковіч, сад. Клячко
6	Групком № 1 саюзу будаўнікоў	7 „	Клюб „Чыр. будаўнік“	Каплан А. Б.
7	Працкалектыў меляроў, асабчочні саюзу дроваапрацоўшчыкаў	7 „	Памяшканне Лесбелу	Тонкашкураў
8	Асабчочні члены саюзу мясцовага транспарту, транспарт Савгандфлет, транспарт МДРК	7 „	Клюб АБК	Вольскі П. К.
9	Канвэртная фабрыка і бяспруаюныя саюзу друкароў	3 „	Куток канвэртнай ф-кі	Клімавічкі, Сушко
10	Працкалектыў паперосійнік і цукерачнікаў	7 „	Клюб імя Лазоўскага	Любчанская, сад. Язьмір
11	Жонкі і ўтрыманцы рабочых заводоў — Беларусь, Варшавіцкі, Пралетары	6 „	На зав. Беларусь	Танеўцава
12	Слухачы тэхнікуму — Беларускага, Яўрэйскага, Польскага і Будаўнічага	6 „	Клюб Белвядтэхнікума	Гарбачонак, сад. Клыс
13	Рабфак	7 „	Актавы зал БДУ	Валковіч
14	Пажарная каманда	7 „	Бакунінская, 8/21	Шаўчук
15	Абійная фабрыка	1 1/2 „	Памяшканне фабрыкі	Смоляскі, сад. Галадзед

ТЕАТР-КІНО

Беларускі Дзяржаўны Тэатр.	Надзея, 20-га лютага. — З М Р О К. — Драма ў 7 акт. Шашалевіч. Пачатак а 8 гадз.
Яўрэйскі Дзяржаўны Тэатр.	Пятніца, 18 лютага — С М А П Э Н. — Агульна даступны спектакль, кошт білетаў ад 20 да 75 кап. Пачатак а 8 з пал. гадз.
Кіно «Культура»	3 аўторка, 15 лютага — „ГОСПОДА СКОТІНІНЫ“. — Гістарычная драма ў 7 частках. Пачатак а 8 гадз. 1—6 1/2 гадз., 2—8 1/2 гадз., 3—10 1/2 гадз. Наоа адчынена з 5 гадз.
Кіно «Чырвоная Зорка».	3 аўторка, 15-га лютага. — „ПРОСТИТУТКА“. — Мастацкая сацыяльна-бытавая драма ў 7 частках.
Кіно Пралетары.	3 аўторка 15 лютага. — БАЯВІН ЧУЖЫЕ — Жыццёвая драма ў 7 частак. У галоўнай ролі Леанід Удвоў.

Кожная арганізацыя КП(б)Б, кожны член КП(б)Б павінен вышоваць і чытаць

ВЕСТКИ

Цэнтральная Камітэту Камуністычнай Партыі (Бельшавікоў) Беларусі, штомесячны часопіс палітык і практык партыйнай працы. Праграма часопісу: 1) Артыкулы (неафіцыйны адзел), 2) У ЦК КП(б)Б, 3) У аддзялення і камісіях ЦК, 4) У Цэнтральнай Кантрольнай Камісіі, 5) У ЦК ЛКСМБ, 6) Чырвоная армія, 7) Партыяныцце на мясцох, 8) Па газэтах, 9) Хроніка, 10) Біяграфія, 1-ы і 2-ы нумар ВЕСТАК ЦК КП(б)Б выходзіць гэтымі днямі і рассылаецца усім іячым, райкомам і акружкомам КП(б)Б для азнаямлення. Надалей дармова часопіс рассылацца ня будзе.

Падпіснае ціна: На 1 месяц—25 кап., на 3 месяцы—65 кап., на 6 месяцаў—1 р. 20 кап., на год—2 р. 25 кап.

Падпіска прымаецца ў канторы „Звязды“ [Менск, Савецкая, 63] і ў яе аддзяленнях на мясцох.

Да ведама гадавых і паўгадавых падпішчыкаў на часопіс

„ПОЛЫМЯ“.

Рэдакцыя „Полымя“ просіць гадавых і паўгадавых сваіх падпішчыкаў на даклад ёй, НЕ ПАЗЫНЕЙ 20-га ЛЮТАГА, павадаваць на адмечаную кініку, якую-б яны надалі атрымаць дадаткам да № 1 „Полымя, і якая будзе з гэтым нумарам часопісі разаслана.

—) Павадаваць прасьба накіроўваць па адрасу: (—
— Менск, Савецкая, 63 —
Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва—рэдакцыя часопісі „Полымя“.